

OBSITOS

II. évfolyam 3. szám

2021/3.

**EGYSÉGBEN AZ ERŐ:
HARMINCÉVES A V4**

**A RÁKÓCZITÓL
AZ ŰRREPÜLÉSIG**

**NYOLC ÉV UTÁN ISMÉT
REPÜLŐNAP
KECSKEMÉTEN**

**TANULHATUNK
AZ IDŐSEBB
KATONAGENERÁCIÓKTÓL**

**21. SZÁZADI LÉGVÉDELEM HAZÁNK
BIZTONSÁGÁÉRT**

Július 1-jétől Magyarország
átvette Lengyelországtól
a Visegrádi Együttműködés
(V4) elnökségét

V4

MIÉRT NEM BÉCS? MIÉRT BUDA?

A magyar szabadságharc tavaszi hadjáratának csúcspontjaként 1849. május 21-én a honvédsereg háromhetes ostrom után visszafoglalta Buda várát. Ennek emlékére 1992-től e napon ünnepeljük a magyar honvédelem napját.

Az 1849-es tavaszi hadjárat során a Görgei Artúr vezérőrnagy vezette magyar főssereg több ütközetben és csatában is legyőzte az előbb Alfred zu Windisch-Grätz herceg, tábornagy, majd Ludwig Welden báró, tábornagy által vezetett cs. kir. főssereget. E győzelmekkel azonban lényegében egy helyre összpontosította az addig egymástól több napi távolságra csatázó cs. kir. hadtesteket.

Erőfölényben az ellenség

A közhiedelemmel ellentétben a cs. kir. hadsereg egyáltalán nem volt olyan rossz állapotban április végén, hogy üldözése gyors győzelmeket hozhatott volna. A legtöbb csapást szenvedett Jellačić-hadtest dél felé tartott. A második legtöbbszor harcoló hadtest, Franz Schlik gróf altábornagyé, minden ütközetben megállta a helyét. Döntő vereség egyedül Ludwig Wohlgemuth altábornagy frissen szervezett hadtestének egy részét érte április 19-

én Nagysallónál. A többi csatában a cs. kir. hadtestek rendezetten hagyták el a harcteret. Sőt, április 26-án Komáromnál egy frissen összeszedett cs. kir. lovasdandár csaknem legázolta Klapka György tábornok I. hadtestének csapatait.

A magyar hadvezetés a felderítési adatok alapján mintegy 40-45 ezer főnyi ellenséges hadsereggel számolt Bécs előtt, s további 12 ezer fővel Stájerországban. Egy 5-6000 főnyi hadosztály csatlakozását is várta. Kossuth szintén tisztában volt az ellenség fennmaradt erőfölényével. Ezért írta Görgeinek május 8-án, hogy Buda bevétel után csak akkor kell újabb támadást indítani, ha legalább 50 ezer főt fordíthatnak magára az „expedícióra”.

Görgei Artúr
vezérőrnagy

Bécs bevételé még nem a háború vége

A Kossuthtól származó, a szabadságharcot követően született közkeletű érvelés szerint Görgeinek Komárom felmentése után Bécs ellen kellett volna támadnia, s akkor Bécs „egy érett alma gyanánt hull vala kezébe”. Csak-hogy Bécs bevételé nem jelentette volna a háború végét. A főváros 1848 októberében egyszer már a felkelők kezére jutott, de ez egyáltalán nem akadályozta meg a katonai ellenforradalom kibontakozását. A fő cél az ellenséges főerők megsemmisítése lett volna, ehhez azonban a magyar hadsereg nem rendelkezett a legfontosabbal: az erőfölénnyel.

E tényezők együttes következményeként a magyar főssereg vezetése némi vita után úgy döntött, hogy Komárom felmentése után nem folytatja a nyugati határszél felé hadműveleteit, hanem, a Rába vonaláig egy hadtestet előretolva, a többi erővel Buda alá vonul és visszaveszi az erődöt a cs. kir. helyőrségtől. Ezáltal hadászati lag tiszta helyzetet teremthet: szabaddá teszi a közép-magyarországi úthálózatot, illetve a Dunát mint fő közlekedési útvonalat; megfoszthatja támpontjától a dél felé tartó Jellačić-hadtestet és a budai erőd kiktartására számító cs. kir. főssereget, valamint komoly veszteséget okozhat a cs. kir. csapatoknak. A magyar fél tisztában volt vele: tavaszi sikereinek egyik magyarázata az volt, hogy a hadjárat folyamán a cs. kir. fővezérség a komáromi erőd miatt nem alkalmazhatta ellene valamennyi rendelkezésre álló erejét, az újabb hadjárat előtt tehát mindenképpen fel kellett számolnia a budai erőd ellenállását.

Hermann Róbert hadtörténész

ÜNNEPEINK

Miért nem Bécs? Miért Buda? 3

ELISMERÉSEK

Kitüntetések átadása
május 21. alkalmából 5

AKTUÁLIS

Tanulhatunk az idősebb
katonagenerációktól 6
Egységben az erő: harmincéves a V4 8
Nyolc év után ismét repülőnap
Kecskeméten 10
21. századi légvédelem
házánk biztonságáért 12

HÍREK, RÖVIDEN

15

TARTALÉKOS SZOLGÁLAT

Az önkéntes tartalékos rendszer
múltja, jelene, jövője 16

ÉLETÚT

A Rákóczi-tól az űrrepülésig 20

BESZÁMOLÓK, TUDÓSÍTÁSOK

Rangos elismerésben részesültek
a fehérvári katonák 23
Két év több, mint kétszer egy 24

HASZNOS TANÁCSOK

Fontos tudnivalók
kegyeleti ügyintézéshez 27

HAGYOMÁNYŐRZÉS

A hazatért katona is hős 28

VITALITÁS

A lelki egészség megőrzése 30
Obsitosbarátság 31

HAZAI PÁLYA

70 éves a Zrínyi Kiadó 32

RECEPT

Sárgadinnye leves 34
Barbecue oldalas 34

16

AZ ÖNKÉNTES TARTALÉKOS
RENDSZER MÚLTJA, JELENE,
JÖVŐJE

A Magyar Honvédség önkéntes tartalékos rendszerének fejlesztése több mint 20 éves múltra tekint vissza. Írásunk áttekinti az önkéntes tartalékos rendszer kialakításának folyamatát, az eddig elért eredményeket, az önkéntes tartalékosok alkalmazásának elveit, gyakorlatát, jövőbeni fejlesztésének lehetőségeit.

28

A HAZATÉRT KATONA IS HŐS

A Magyar Tartalékosok Szövetségének (MATASZ) Hagyományőrző Tagozata közel 21 éve ápolja a magyar katonai hagyományokat. A Jásdi Balázs tartalékos őrmester vezette Hagyományőrző Tagozat tevékenységének kiemelt programja az 1943-ban bekövetkezett doni katasztrófa magyar katonáinak emlékére szervezett menet és túra.

31

OBSITOSBARÁTSÁG

A bajtársiasság, az egymásra utaltság, a logikus, gyors döntéshozatal és a nehézségek humorral való oldása a barátság négy formájának katonai nyelvre fordítása. Aki a kiképzés, a normák végrehajtása, a harcászati gyakorlatok és az egyenruhás napi feladatok során igazi barátot talál, azt ez a barátság, ez a barát elkíséri egy életen át.

KITÜNTETÉSEK

A magyar honvédelem napja – 2021. május 21. – alkalmából a honvédelmi miniszter és a Magyar Honvédség parancsnoka a honvédelem ügye, a nyugállományú katonák érdekeinek egészét érintő, kiemelkedően eredményes munkája elismeréseként kitüntetések adományozott nyugállományú katonák részére.

A Honvédelemért Kitüntető Cím I. fokozatában részesült

Kerekes Sándor ny. ezredes
Györgypál Csaba László ny. alezredes
Varsányi Mihály ny. alezredes
Bozsóky Ferenc János ny. főtörzszászlós

A Honvédelemért Kitüntető Cím II. fokozatában részesült

Farkas Zoltán János ny. alezredes
Horváth Sándor ny. alezredes
Szabovik Zoltán István ny. alezredes
Bánáti Csaba ny. őrnagy
Horváth Ferenc ny. százados

A Honvédelemért Kitüntető Cím III. fokozatában részesült

Kiss Dezső ny. alezredes
Strisowszki Róbert ny. őrnagy

Az Aranykor Kitüntető Cím arany fokozatában részesült

Csóka Tamás ny. ezredes
Vass József ny. ezredes

Az Aranykor Kitüntető Cím ezüst fokozatában részesült

Holy Péter ny. alezredes
Horváth Mihály ny. alezredes
Szirmai János ny. alezredes

Az Aranykor Kitüntető Cím bronz fokozatában részesült

Juhász István ny. alezredes
Juhász Mihály István ny. alezredes
Serbán László ny. alezredes
Vona János Sándor ny. alezredes
Hetes István ny. őrnagy
Regős Zoltán ny. őrnagy
Horváth Attila Béla ny. százados
Bíró Sándor ny. főtörzszászlós
Tóth Lajos László ny. törzszászlós
Tóth Lászlóné ny. zászlós

Hadik András-díjban részesült

Nagy Gyula ny. ezredes

Emléktárgyat kapott

Dr. B. Nagy János ny. ezredes
Ocsvai János ny. ezredes

Kapcsáncsi István ny. ezredes
Horváth Ernő ny. alezredes
Polónyi Tibor ny. alezredes
Kiss Attila ny. törzszászlós

A társadalmi szervezetek honlapjainak elérhetősége

BEOSZ: <https://www.beosz.hu/>
HOKOSZ: <https://www.hokosz.hu/>
HOSZ: <https://www.hsz.hu/>
HODOSZ: <https://www.hodosz.hu/>
MATASZ: <https://matasz.com/hun/>

TANULHATUNK AZ IDŐSEBB KATONAGENERÁCIÓKTÓL

Az obsitos korosztály tapasztalatainak fokozott kiaknázását, a nyugállományú katonákkal való intenzív kapcsolattartást tervezi dr. Ruszin-Szendi Romulusz vezérőrnagy, a Magyar Honvédség június 3-án kinevezett új parancsnoka. Lapunknak adott interjújában a vezérőrnagy leszögezte: az idősebb katonagenerációk ugyanúgy a honvédség nagy családjának tagjai, mint az aktív állomány.

– A Honvédelmi és Rendészeti Bizottság előtt úgy fogalmazott: azt szeretné, ha a nyugállományú katonák úgy éreznék, hogy továbbra is a

honvédséghez tartoznak. Milyen elvek mentén, illetve milyen konkrét intézkedések, lépések révén tudja ezt elősegíteni a Magyar Honvédség parancsnokaként?

– Az első és legfontosabb, hogy tisztelni kell a nyugdíjasainkat. Ha nem dolgoztak volna úgy, ahogy tették azt saját aktív szolgálati idejük alatt, most nem tudnánk mire építkezni. Ők voltak azok, akik szaktudásban, tartásban, erkölcsben megteremtették mindannak az alapját, ami miatt ma ennyire kedveli a társadalom a magyar katonákat. Köszönet illeti őket ezért, és szeretném, ha éreznék is ezt. Igyekszem majd minél többször elmenni a rendezvényeikre, és természetesen meghívjuk majd őket a saját programjainkra is, hogy megtapasztalhassák mindezt. A honvédség személyi állományának folyamatosan próbálunk

kedvezményeket biztosítani minden olyan cégtől, vállalattól, amely tiszteli a katonákat. Mindezt szeretnénk kiterjeszteni a nyugállományúakra, az obsitosokra is, hiszen továbbra is a nagy családhoz tartoznak.

– Humánpolitikai ügyekért felelős helyettes államtitkárként az elmúlt időszakban nagyon sokat foglalkozott az obsitos korosztály ügyeivel. Mennyiben kapott más rálátást az idősebbek ügyeire, mindennapjaira az előző beosztásában? Hogyan segítik ezek a tapasztalatok parancsnokként?

– A legfontosabb, hogy meg kell hallgatni a nyugállományúakat, mert tanulhatunk tőlük. Például: haderőfejlesztés korábban is folyt, és nagyon sok obsitosunk, nyugdíjasunk vett részt akkoriban új eszközök, új

rendszerek bevezetésében. Mivel komoly tapasztalataik vannak, sokat segíthet, ha leülünk velük és eszmét cserélünk, hogy ne essünk bele még egyszer olyan hibákba, amelyekre ők már megtalálták a megoldást. Vagyis a tudásanyaguk beépíthető a mostani haderőfejlesztésbe is.

- A mai obsitosok a mostanitól nagyon különböző honvédségben szolgáltak. Milyen konkrét területeken hasznosítható a tudásuk a kultúraváltásnál?

- A 21. századi technika valóban eltér a korábbiaktól, a hadtudomány, a hadművészet általános elvei azonban attól még nem változtak, hogy az eszközök üzemeltetése más típusú technikai ismereteket követel meg. Könnyű elveszíteni a fókuszot, és az idősebb katonagenerációk történeteiből, tapasztalataiból okulva nekünk is még jobb cselekvési változatok jutnak majd eszünkbe az aktuális döntéseknél.

- Ez a tapasztalatcsere jelenleg is zajló folyamat?

- Egyes területeken igen, máshol nem. A magam részéről mindenképpen szeretném szélesíteni a kört, tehát ahol lehet, be akarom kapcsolni a nyugállományúakat az együttgondolkodásba. Ugyanakkor számítok rájuk abban is, hogy tapasztalatuk, tudásuk segítségünkre lesz a fiatalok megnyerésében, így például a kadétprogram során, ahol felkérhetjük őket, hogy tartsanak kiképzéseket, foglalkozásokat, mondják el történeteiket, csináljanak kedvet a fiataloknak a mundérban való szolgálatra. Ez persze nem egyszerű, hiszen az idősebbek sok mindenről mást gondolnak, mint a fiatalok – tetszik, nem tetszik, az ifjabb generáció mindig eltér a korábbiaktól. Mi is különböztünk az előző nemzedéktől, és a mostaniak is mások, mint mi voltunk. Ezen nem sajnálkozni kell, hanem elfogadni a tényt. A fiatalokat úgy kell megszólítani, hogy tudomásul vesszük, mi érdekli őket, a körülményeket pedig úgy alakítjuk, hogy legyen kedvük csatlakozni. A haderő önkéntes: nem erővel, erőszakkal toborzunk, hanem olyan feltételeket kell teremteni, olyan célokat, feladatokat kell meghatározni, amelyek bevonzzák a fiatalokat. Úgy tapasztaljuk, az említett módokon kimondottan jól működik az idősebbek bekapcsolása a Honvéd Kadét Programba. A nyugállományú katonáink jelentős része szívesen jön, és fizikailag is jól bírják még, hiszen mindig figyeltek a testükre. Remekül meg tudják tanítani a fiataloknak, hogyan

kell légpuskával vagy airsoftfegyverrel célzott lövést leadni, hiszen ők maguk is tíz- vagy egyenesen százezerszámra lőtték el a lőszert annak idején.

- Folyamatban van a veteránprogram kidolgozása is. Miért fontos, hogy Magyarországon is működjön egy ilyen gondoskodási rendszer?

- Mert igenis vannak hőseink. Merjük kimondani: vannak magyar katonák, akik a közelmúltban többet tettek a művelési területen, mint az átlag. Most már hamarosan lejárnak a művelési biztonsági követelmények, amelyek miatt még nem beszélhetünk ezekről az eseményekről, de nem feltétlenül a konkrét részletek a lényegesek, hanem hogy még jobban megbecsüljük ezeket az embereket. Remélem, hogy záros határidőn belül meg tudnak jelenni azok a jogszabályok, intézkedések, amelyek révén beindulhat a program. Ehhez egyébként létrehoztunk egy bizottságot, és például ebbe is belevontuk a nyugdíjasszervezeteket. Ők is delegálnak majd kollégákat, akik aprólékos elemzőmunka keretében áttekintik a régi missziós jelentéseket, és javaslatot tesznek majd arra, ki kapja meg a veterán címet.

- Milyen kapcsolatra törekszik a honvédségi nyugdíjasszervezetekkel?

- Kiegyensúlyozott kapcsolatunk van velük, a vezetőiknek is köszönhetően. Igyekszünk őket minél többet segíteni a mindennapi életben. Miniszter úr számos nyugdíjas egyesülettel találko-

zik, és én is keresni fogom a lehetőségeket ezekre a találkozásokra. Eközben pedig próbálunk figyelni a nyugállományúakra a hétköznapokban is. Ebben az obsitosprogram keretében biztosított kedvezmények éppúgy beletartoznak, mint az, hogy folyamatosan szemmel tartjuk, van-e olyan nyugdíjasunk, aki segítségre szorul. Nekik próbálunk segítséget nyújtani. De nagyon fontos például megteremteni a környezetet ahhoz, hogy a régi bajtársak találkozni tudjanak egymással. Ilyenek a nyitott laktanyanapok, vagy amikor a parancsnokok meghívják a régi katonákat, hogy egy-egy nagy gyakorlat alkalmával „megsimogathassák” a régi eszközöket, megnézhessek az újakat. Ilyenkor a régi ismerősök újra találkozhatnak egymással. Lehet, hogy az évek során szétfújta őket a szél az országban, de biztos vagyok benne, hogy sokan eljönnek az efféle rendezvényekre.

- A régi katonák, egyébként, hogy fogadják az aktuális haditechnikai fejlesztéseket?

- Kíváncsian, csodálattal. És persze kritikusan is, hiszen „mi, katonák mindig, mindenhez értünk”, és ezt a „jó szokásunkat” sosem feledjük. De ez így van rendjén. Csak ismételni tudom: meg kell hallgatni az idősebbek véleményét, mert tudásuk a mi hasznunkra is válik.

Draveczi-Ury Ádám

Dr. Ruszin-Szendi Romulusz vezérőrnagy

- A Kossuth Lajos Katonai Főiskolán diplomázott, majd a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen katonai vezető mesterképzésben részesült, illetve a hadtudomány doktora lett. Felsővezetői képzését az amerikai Army War College-on végezte.
- Katonai szolgálatát Tapolcán kezdte meg az MH 5. Csobánc Sorozatvető Tüzérezrednél, majd különböző beosztásokban szolgált az MH 101. „Szigetvári” Zrínyi Miklós Vegyes Tüzérezrednél, az MH Szárazföldi Parancsnokságon, az MH 25. Klapka György Lövészdandárnál, az MH 34. Bercsényi László Különleges Művelési Zászlóaljánál, az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóaljánál, a Honvéd Vezérkarnál és az MH 5. Bocskai István Lövészdandárnál.
- 2007-ben a NATO Iraki Kiképző Misszió különleges művelési csoport parancsnoka volt, majd 2011-ben az afganisztáni kontingens parancsnoki feladatokat látta el.

- A Honvédelmi Minisztériumban a Miniszteri Titkárság vezetője, majd humánpolitikai ügyekért felelős helyettes államtitkár volt. 2021. június 3-ai hatállyal nevezték ki a Magyar Honvédség parancsnokává.
- Nevéhez fűződik a Magyar Katona Program koncepciójának kidolgozása, elindítása, amelynek szellemében kiemelt figyelmet fordít a honvédség és a társadalom kapcsolati minőségének javítására.
- Hobbija az ejtőernyőzés, hitvallása az emberi értékek megbecsülése. Nős, két leánygyermek édesapja.

EGYSÉGBEN AZ ERŐ: HARMINCÉVES A V4

Polish Presidency
of the Visegrad Group
July 2020–June 2021

years
of V4

2021-ben harminc éves a visegrádi országok együttműködése. Július 1-jétől Magyarország vette át a négyes szövetség soros elnökségét. Dr. Németh Gergely, a Honvédelmi Minisztérium védelempolitikáért felelős helyettes államtitkára, védelempolitikai igazgató úgy látja: hazánk, Lengyelország, Csehország és Szlovákia az elmúlt években biztonságfogyasztó közösségből biztonságtermelő közösséggé vált.

Érdekérvényesítés, együttműködés, integráció

A visegrádi négyes együttműködés az elmúlt három évtized egyik siker-története Magyarország számára. Hazánk, Lengyelország, illetve kezdetben Csehszlovákia, majd Csehország és Szlovákia közös tevékenységének szorosabbra fonása eleinte azt célozta, hogy a volt szovjet blokk országai együttes erőfeszítéseik révén kerüljenek az európai és NATO-integráció előszobájába. Mint Németh Gergely védelempolitikai igazgató rámutat, e célok maradéktalanul teljesültek – a kooperáció azonban később biztonságpolitikai téren is újszerű tartalmat nyert. „Ettől függetlenül is rengeteg

közös érdekünk van. Ennek a négy országnak története, kultúrája és földrajzi helyzete miatt számos közös értéke van. Ezt erősíti egy nagyon hatékony intézményi együttműködés, amelyet a több évtizedes közös munka alakított ki, és mára egy természetes, *sui generis* kvalitássá vált. Magától értetődő volt, hogy ezt tovább kell kamatoztatni egyrészt V4-ként, másrészt pedig a NATO-s és az EU-s együttműködési kereteken belül” – mondja érdeklődésünkre. – „Innentől a hatékonyabb érdekérvényesítés, katonai és védelempolitikai együttműködés, illetve az integráció eredményeinek kiteljesítése volt a cél.”

A 2014–2015-ben bekövetkezett „hármás geostratégiai sokk” – a Krim

orosz anektálása, az Iszlám Állam fel-emelkedése, illetve az ezzel összefüggő migrációs válság és terrorhullám – újabb lökést adott a V4-eknek. „Meg kellett tanulnunk, hogy amit korábban könnyen védhetőnek gondoltunk, valójában nem az, de legalábbis többet kell tennünk a védelmi rendszereink képességeinek erősítéséért. Nem lehetünk semlegesek távoli problémákkal kapcsolatban, és amikor igazán összejön – ahogy a védelempolitikában, negatív kifejezésként említjük – a tökéletes vihar, az azonnal ott is terem a határainkon. Ez a felismerés alapvetően megváltoztatta a V4 gondolkodását is a védelmi képességekhez történő tudatosabb hozzáállás területén” – fogalmaz Németh Gergely.

Közös értékek, közös érdekek

Miközben Lengyelországot főleg a keleti fenyegetés kötötte le, hazánk el-sősorban déli kitértségű. Ez azonban nem vert éket a V4-ek közé, hanem épp ellenkezőleg: a közös értékek miatt a négy partnerország tekintetel van egymás érdekeire. „A déli és keleti kihívások prioritizálása eltérhet, de 2014–2015 után egyértelművé vált, hogy sokkal-sokkal erősebb védelmi identitásra, haderőfejlesztésre van szükség. A magyar Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program nemzetközi láthatósága, sikeressége különösen kedves a szívünknek, hiszen nagyon alacsony bázisról indultunk, de mind a négy ország haderőfejlesztése új szintre lépett. És persze az is nagyon fontos, hogy mind a négy ország a NATO-n és az EU-n belül képzeli el a haderő fejlesztésének beágyazását, jelentős hozzájárulói vagyunk mind az Európai Unió, mind a NATO kereteinek – emeli ki a védelempolitikai helyettes államtitkár. – Az is fontos, hogy mind Magyarország, mind Lengyelország a haderőfejlesztés eredményeire építve képes volt olyan magasabb formációkat kezdeményezni, amelyekhez a többi V4-ország is csatlakozott. Így a nemzeti erőfeszítéseink elsődlegessége mellett egyre ügyesebben működünk együtt az olyan közös projektekben is, mint a székesfehérvári hadosztályparancsnokság vagy a lengyel vezetőség szűkebb hadtestparancsnokság.”

„Biztonságtermelő közösséggé váltunk”

A közös történelmi tapasztalatok természetesen sokat segítenek abban, hogy a négy ország szót ért egymással. „Hasonló szegletében vagyunk Európának, hasonló geostratégiai pozícióban, és ezért hasonlóan is gondolkodunk. Ráadásul a történelem folyamán sokszor két nagyobb hatalom közé szorultunk, ami mindenkinek nyomot hagy a gondolatosságán. A tény, hogy ma mindannyian NATO- és EU-tagok vagyunk, komoly biztonsági hálót ad számunkra, de az is igaz persze, hogy ez a biztonsági háló nincs ingyen. A V4-ek mára képesek komoly erővel hozzájárulni a NATO- és EU-célokhoz, de ezért cserében értelemszerűen igényt formálnak a saját nemzeti és regionális megfontolásaik figyelembevételére is. Védelempolitikai szempontból a V4

fejlődésének nagyon fontos eleme, hogy az utóbbi évtizedben biztonságfogyasztó közösségből biztonságtermelő közösséggé váltunk” – mutat rá Németh Gergely.

Ez a megváltozott szerep az északatlanti partnerség és az Európai Unió keretei között egyaránt értelmezhető. „NATO-szinten a déli kihívások kezelése mellett a keleti szárny megerősítése az a zászlóshajó, ahol a V4 rendkívüli hozzáadott értékkel bír” – mondja a védelempolitikai igazgató. – „2014 után a NATO keletre tolt a parancsnoki és haderőstruktúrát, ami egyébként a keleti kihívások nélkül is logikus lépés lett volna, hiszen az integráció után megjelent egy földrajzi térség, amit nem fedtek le egyértelműen vezetés-irányítási struktúrákkal, logisztikai infrastruktúrával és a többivel.

A lengyelek vezetésével létrejött az északkeleti hadtestparancsnokság és hadosztály-parancsnokság, mi, magyarok pedig felajánlottuk, hogy létrehozunk egy többnemzeti hadosztályparancsnokságot, ami erősíti a szövetség egészét. Ebben Horvátország a kezdetektől fogva segítségünkre volt, és Szlovákia is jelezte csatlakozási szándékát. Az Európai Unió oldalán nincs ennyire látható fejlemény, de azért vannak komoly eredmények.

A V4-ek a kezdetektől fogva az Európai Unió reagáló erejének magját jelentő EU-harccsoportban adnak kérés-lételet, 2023-ban lesz a következő ciklus, a tudatosabbá váló európai védelmi identitás másik eredménye pedig a többnemzeti képességfejlesztésben történő együttműködés. Ezek a híres PESCO-projektek, amelyek kisebb államokat hoznak össze kisebb közösségekbe.”

Csapatmunkával a közös sikerért

Magyarország jelenlegi elnöksége során a hatékonyabb kooperáció előmozdítását tűzte ki célul. „A V4-együttműködés ma védelmi szinten a legkiterjedtebb együttműködés az összes többi portfóliónkkal összehasonlítva. Húsz fölötti munkacsoportot és programot mozgatunk, mindösszesen több száz résztvevővel. Tehát rendkívül szerteágazó védelmi együttműködési pillérrel beszélünk. Ez ráadásul a magyar elnökség alatt ki fog egészülni kulturális és társadalmi elemekkel is, amelyek tovább erősítik az összetartozást. A magyar elnökségnek egyébként van egy kevésbé zászlóra tett, de hasonlóan fontos eleme: megnézzük, hogy lehet-e hatékonyabban működtetni mindezt. Olyan módon fogjuk strukturálni a V4-es védelmi együttműködést, hogy még hatékonyabban legyen képes végrehajtani a miniszterek, védelempolitikai igazgatók és a haderők, vezérkarfőnökök által kiadott víziókat, cselekvési terveket. Ugyanis, ha hatékonyabbá formáljuk, magunk és a külvilág számára is hitelesebbé tesszük a V4-et mint döntési, együttdöntési mechanizmust és katonai értékteremtési láncot. Ennek elérése csapatmunka lesz, de a szakmai szinttől a vezetői szintig mindenki elkötelezett a közös siker érdekében. V4-partnereink korai visszajelzései szintén rendkívül pozitívak. A 2013–2014-es elnökséghez hasonlóan, most is egy vízválasztó év áll előttünk, amely során magyar vezetéssel tovább erősítjük ezt a hazánk biztonsága szempontjából nélkülözhetetlenül fontos együttműködést.”

Draveczki-Ury Ádám

NYOLC ÉV UTÁN ISMÉT REPÜLŐNAP KECSKEMÉTEN

Nyolc év után újra megrendezik a Nemzetközi Repülőnapot és Haditechnikai Bemutatót Kecskeméten, az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázison. Az augusztus 28–29-ei rendezvényről Kilián Nándor vezérőrnaggyal, a Magyar Honvédség Parancsnoksága légierő haderőnemi szemlélőjével beszélgettünk, akitől egyebek mellett azt is megtudtuk, hogy természetesen a nyugállományú katonákat és honvédségi dolgozókat is várják a kétnapos rendezvényre.

Augusztus utolsó hétvégéjén ismét megnyitja kapuit a kecskeméti katonai repülőtér a repülőgépek és a repülés szerelmesei, valamint az elégett kerozin szagát imádók előtt. Nyolc év kihagyás után újra megrendezik a Nemzetközi Repülőnapot és Haditechnikai Bemutatót az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázison, amelyre – a korábbi rendezvényeken megszokottak szerint – ezúttal is több tízezer látogatót várnak.

Kilián Nándor vezérőrnagy, a Magyar Honvédség Parancsnoksága (MHP) légierő haderőnemi szemlélője szerint az elmúlt nyolc év számos változást hozott mind a légierőnél, mind pedig a szárazföldi haderőnemnél, így lesz mit megmutatni az érdeklődőknek a kétnapos

rendezvényen. Megérkeztek a Magyar Honvédséghez a régen várt haditechnikai eszközök – elég csak a H145M helikopterekre, a Gidránokra vagy a Leopard 2 A4HU harckocsikra gondolni.

Az új haditechnikai eszközök seregszemléje

„Ez a repülőnap valójában a légierőhöz és a szárazföldhöz érkezett új haditechnikai eszközök bemutatásáról szól majd. Azt szeretnénk demonstrálni, hogy a katonák miként és milyen eszközökkel dolgoznak jelenleg” – mondta Kilián vezérőrnagy, hozzátéve: még nincs végleges program, de már „szépen alakul a repülési terv”. Kereteiben nem változik a forgatókönyv az eddigi rendezvényeken megszokottaktól: a kora

reggeli kapunyitást követően kezdődnek a kisgépes bemutatók, majd az előjárói megnyitó után emelkednek a magasba az ismert kötelékek és kezdődnek az egyéni bemutatók. Mindezek mellett pedig a földön statikus haditechnikai bemutatók várják az érdeklődőket, ahol nemcsak a repülőgépeket, hanem a szárazföldi haderőnem büszkeségeit is meg lehet tekinteni. „A terveink között szerepel egy szárazföldi dinamikus bemutató is, hogy a közönség megnézhesse, miként száguldoznak ezek az új haditechnikai eszközök a mindennapokban. Ennek részletei azonban még kidolgozás alatt vannak, hiszen egyebek mellett arra is oda kell figyelnünk, hogy a látványos légi és földi programok ne üssék egymást” – mondta a tábornok.

Bemutatók hazai és külföldi résztvevőkkel

A légi haderőnemi szemlélőjétől megtudtuk azt is, hogy folyamatosan érkeznek a részt vevő kötelékek visszajelzései. Küldtek meghívókat a NATO-tagországok légi haderő parancsnokainak, valamint a környező, nem NATO-államok illetékeseinek is. Jelen állás szerint a közönség biztosan megtekintheti az olaszok, a csehek, a németek, a svédek és a horvátok látványos bemutatóit, de Kecskemétre érkezik a sokak által várt és szeretett Török Csillagok, valamint Orosz Vitézek nevű kötelék is. Utóbbiak a nem sokkal korábban rendszeresített Szu-35 nehéz vadászbombázó repülőgépeikkel hasítják majd az eget és kápráztatják el a látogatókat.

„A külföldi egyéni és kötelékbemutatók mellett természetesen a magyar légi haderő látványos műsora sem hiányozhat a programból. Az összes rendszerben lévő repülőeszközt láthatják repülés közben a repülőnapra látogatók” – mondta Kilián Nándor vezérőrnagy, hozzátéve: a Jas-39 Gripenek mellett a H145M, a Mi-17 és a Mi-24 típusú helikopterek, valamint a Zlin kiképzőrepülőgépek, az Airbus A319 csapatszállító és a többcélú szállító- és futárgép kategóriába tartozó Dassault Falcon 7X is a levegőbe emelkedik majd a kétnapos rendezvény során.

A tábornoktól megtudtuk: a magyar pilóták repülőnapra történő felkészülése hónapok óta tart; a normál kiképzési repülések mellett célirányosan is gyakorolnak a bemutatókra és a programokra. „Szerencsére a fiúk az elmúlt években is karbantartották magukat. Hiszen, bár Magyarországon 2013 óta nem volt repülőnap, számos külföldi rendezvényen vettek részt mind a for-

gósárnyasok, mind pedig a merevszárnyasok hajózárai” – mondta Kilián Nándor.

A légi haderőnemi szemlélője hangsúlyozta azt is, hogy a rendezvény szervezése nagyon komoly együttműködést igényel a légi haderő és a szárazföldi haderőnemhez tartozó, valamint a logisztikai szakemberek között. A szervezésért felelős munkacsoport tagjai rendszeresen találkoznak egymással és egyeztetnek. „Nem egyszerű ez a feladat, hiszen a normál, mindennapi munkák mellett kell ezt végezniük az embereknek úgy, hogy azért még a COVID sem tűnt el, és emellett itt vannak még a határvédelemmel, valamint az egészségügy megsegítésével kapcsolatos feladatok is. Tehát megfeszített munkát jelent mindenki részéről a repülőnap megfelelő előkészítése” – emelte ki a vezérőrnagy.

Kiemelt figyelmet fordítanak a biztonságra

A szervezés során természetesen kiemelt figyelmet fordítanak a repülésbiztonságra, valamint a látogatók biztonságára is. Kilián Nándor elmondta, hogy a repülőbaleseti kockázat szintjét egy esetben lehet nullán tartani, ha

nincs repülés. „Márpedig, ha repülőnapot szervezünk, akkor repülésnek lennie kell, azaz a kockázat sem nulla; azonban nekünk, szervezőknek mindent meg kell tennünk, hogy minél közelebb legyünk ehhez a nullához, azaz minél kisebb legyen az esélye egy balesetnek. A nemzetközi és a hazai szabályok előírásainak megfelelően ezért jelölünk ki különböző légtereket és zónákat, minimálisan csökkentve a sérülések esélyét még akkor is, ha nem várt technikai meghibásodás következik be” – húzta alá Kilián tábornok.

A nyugállományúakat is várják a rendezvényre

Magazinunk kérdésére válaszolva az MHP légi haderőnemi szemlélője elmondta azt is, hogy a kétnapos rendezvényre természetesen a nyugállományú katonákat és a nyugdíjas polgári alkalmazottakat is várják. „A belépés egy kicsit másabb lesz, mint eddig. Hamarosan elérhetővé válnak azok a weboldalak, ahol regisztrálni lehet a rendezvényre. A repülőnapon csak az vehet részt – legyen az civil, katona vagy nyugdíjas –, aki előzetesen regisztrált. A repülőterre való belépéshez a regisztráció, valamint a vonalkódos belépőjegy mellett védettségi igazolvány is szükséges lesz, enélkül senki sem látogathatja meg a rendezvényt” – mondta a vezérőrnagy. Mint hangsúlyozta: lesznek olyan programok, amelyekkel az idősebb korosztály tagjainak szeretnének kedveskedni. Ilyen lesz például a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum kiállítása az egyik hangárban, ahol az egykoron hadrendben álló repülőgépeket nézhetik meg az érdeklődők.

A tábornok kitért arra is, hogy segíteni szeretnék a nyugállományú katonák rendezvényre történő eljutását. Terveik szerint az alakulatok szerveznek majd olyan buszjáratokat, amelyekkel a helyszínre szállítják az aktív állományúakat és a nyugdíjasokat is.

21. SZÁZADI LÉGVÉDELEM HAZÁNK BIZTONSÁGÁÉRT

Megújul a Magyar Honvédség eszközparkja

A nemzeti önrendelkezés egyik alapvető feltétele az ország területe felett a légi felségjog érvényesítése, a légtér-szuverenitás megteremtése és folyamatos fenntartása. Ennek megvalósítása elképzelhetetlen a biztonsági kockázattal és fenyegetettséggel arányos képességű, folyamatos légtérelenőrzés és a légi támadó cselekményekre való hatékony reagálás képessége nélkül. Hazánk, illetve a Magyar Honvédség esetében ennek megteremtéséhez nyújtanak segítséget a jelenleg folyó Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program által biztosított lehetőségek.

Elérkezett az idő a korszerűsítésre

Az utóbbi néhány évtized hadműveleteiben a légierő tevékenysége több alkalommal jelentős, esetenként döntő szerepet játszott a fegyveres összecsapások, illetve háborúk végkimenetelének eldöntésében. Talán elég, ha csak a NATO Jugoszlávia elleni 1999-es légi hadműveletét említjük, amellyel sikerült rákényszeríteni a jugoszláv vezetést a Szövetség által kitűzött cél elérésére, vagyis a harcok befejezésére Koszovóban. Ez persze nem olyan egyszerű, mert a szemben álló fél mindent megtesz an-

nak érdekében, hogy a támadót megakadályozza ennek ebben. A potenciális támadó folyamatosan fejleszti az eszközeit, ez pedig megköveteli a védelmi eszközök korszerűsítését, a légvédelmi képességek állandó javítását, időnként pedig átfegyverzések végrehajtását.

A Magyar Honvédség számára elérkezett a pillanat, hogy megfelelő anyagi források birtokában jelentősen korszerűsítse a meglehetősen elavult légvédelmi rendszer egyes elemeit. A Varsói Szerződés felbomlása után az első nyugati fejlesztésű-gyártású légvédelmi eszköz, a Mistral még hazánk

NATO-csatlakozása előtt megérkezett a Magyar Honvédséghez, de az közeli hatótávolságú eszköz volt, és lényegében a szovjet Sztrela és Iгла 4–6 km hatótávolságú rakéták kiváltására szolgált. Vagyis egy ilyen eszköz nem igazán hatékony nagyobb terület légvédelmére.

Az 1970-es években korszerűnek és megbízhatónak tartott Kub típusú, 4–25 km hatótávolságú rakétakomplexumok a közel 40 év alatt elavultak. Mintegy 20 évvel ezelőtt magyar–lengyel együttműködésben korszerűsítették egyes mechanikai elemeit és elektronikai rendszereit, ezáltal működése

megbízhatóbbá vált. A KUB rendszerrel az elmúlt 10 évben két alkalommal hajtottak végre éleslövészetet Lengyelországban, kiváló eredménnyel. A rendszer legkritikusabb elemei, a rakéták „szavatossági idejét” már többször meghosszabbították, ezért kérdéses, hogy azok egyáltalán elindulnának-e a cél felé. A hazai légvédelem előtt álló legfontosabb feladat jelenleg a Kub komplexumok lecserélése. Megfelelő légvédelmi képességek birtokában egyfelől saját eszközeinkkel biztosíthatjuk Magyarországot légvédelmének, másfelől teljesíthetjük egyik NATO-kötelezettségünket: más légvédelmi erőkkel és eszközökkel hatékonyan hozzájárulhatunk a Szövetség lég- és rakétavédelmi rendszerének működéséhez.

21. századi technika érkezik

Saját gyártási képességek híján természetesen csak külföldi forrás jöhetett számításba a légvédelmi eszközök beszerzésénél. A különböző – katonai és gazdasági – szakértők megvizsgálták a külföldi ajánlatokat, azok előnyeit és hát-

rányait, majd az illetékesek meghozták a döntést. Ennek eredményeként a Magyar Honvédség az amerikai-norvég fejlesztésű NASAMS (Norwegian Advanced Surface to Air Missile System) korszerű légvédelmi rendszert vásárolja meg.

Ezzel a földi telepítésű, kis és közepes hatótávolságú, 21. századi technikai színvonalat képviselő légvédelmi rakétarendszerrel – ha nem is maradéktalanul, de – teljesülnek a földi telepítésű légvédelmi rakétaoltalmazással szemben támasztott alapvető követelmények.

A NASAMS szolgálatba állításával megbízhatóvá válik a hazai légtér védelme. Nő az oltalmazott terület nagysága azzal, hogy a komplexum elemeit – a feladattól függően – a még megengedhető legnagyobb távolságra telepítik egymástól. Az így „széthúzott” elhelyezés biztosítja a realizálható megsemmisítési zónák kiterjesztését, vagyis nő a lefedett terület nagysága és az alatta lévő oltalmazandó objektumok száma.

Ugyancsak megnő az egy időben megsemmisíthető (tűz alatt tartható)

légi célok száma, azaz a megsemmisítési lehetőség. Míg egy négyüteges „hagyományos” légvédelmi rakétaezred egy időben csak négy, addig egy NASAMS 12 indítóállványon, egyenként hat rakétával – elméletileg – összesen 72 légi célt képes támadni. Természetesen ez csak az elmélet. A gyakorlatban nem valószínű, hogy ennyi cél jelenik meg egy időben egy tűzalegység harctevékenységi körzetében. Bár a rendszer elektronikai berendezései és a bennük futó, őket irányító programok valószínűleg képesek lennének egy időben minden egyes rakétát külön célra irányítani, de ez a gyakorlatban nem működne 100%-os hatékonysággal. Egyrészt azért, mert a rakéták találati pontossága (hatékonysága) sem 100%-os, ezért a cél minél nagyobb valószínűséggel történő megsemmisítése érdekében gyakran két rakétát is indítanak egy célra, másrészt minden rakétatípusnál előfordulhat, hogy technikai hiba miatt nem indul el, vagy repülés közben meghibásodik.

A NASAMS légvédelmi rendszer elemei

Felderítési és további képességeket biztosító elektrooptikai szenzor

Hazánk a hatodik NATO-tagállam, amely a norvég-amerikai fegyverrendszer mellett döntött

A kezelőszemélyzet munkáját színes érintőképernyős monitorok segítik

Hiteles elrettentő erő

Magyarország Nemzeti Biztonsági és Nemzeti Katonai Stratégiája az ország védelmét elsődlegesen a NATO keretei között határozza meg, de a biztonsági környezet lehetséges változásai miatt teljességgel nem zárható ki, hogy a jövőben szükségessé válhat bármely irányból való fenyegetés és fegyveres támadás elhárítása akár önállóan, a Magyar Honvédség védelmi képességeire támaszkodva. Az ország légtérének védelme érdekében olyan nemzeti légvédelmi rakétarendszert kell létrehozni és fenntartani, amely képes hiteles elrettentő erőt demonstrálni, és a megerősítő szövetségi erők beérkezéséig is megbízható oltalmazást nyújtani.

A földi telepítésű légvédelmi rakétaképesség biztosíthatja a kiemelt fontosságú objektumok állandó és megbízható körkörös, továbbá veszélyhelyzet bekövetkezésekor – az adott irányban –, szektorok és sávok lezárásával az ország teljes területének, lakosságának, anyagi javainak védelmét.

Tömböl László
ny. vezérezredes

Moduláris, mobil, gyorsan telepíthető

A norvég Kongsberg vállalat az 1990-es évek elején kezdett kifejleszteni egy új légvédelmi rendszert az addig csöves légvédelmi tüzérséget, 9 km hatótávolságú légvédelmi rakétákat és radarokat magában foglaló rendszere felváltására. Szakértők alkalmasnak találták az amerikai Raytheon cég korszerű, közepes hatótávolságú levegő-levegő osztályú rakétájának (AMRAAM – Advanced Medium-Range Air-to-Air Missile) a felhasználását, amelyet addig csak repülőgépeken, légi harcban vetettek be. A fejlesztők olyan hálózatcentrikus rendszert képzeltek el, amely moduláris, mobil, gyorsan telepíthető, illetve bontható.

A hálózati felépítés azt jelenti, hogy a rendszer elemeit egy komplex vezetékes vagy vezeték nélküli kommunikációs rendszer köti össze a valós időben. A hálózati felépítés biztosítja – és ez a rendszer egyik legfőbb előnye – az egyes elemek tagolt, egymástól akár 20 km távolságban történő elhelyezését. Ezzel nő a rendszer túlélési képessége az esetleges légi vagy földi támadásokkal szemben.

A moduláris felépítés segítségével a komplexum lehetővé teszi új kompatibilis technológiai megoldások befogadását és a saját elemek folyamatos fejlesztését. Ennek jó példája az alap NASAMS továbbfejlesztett változata, a 2006-ban debütált NASAMS 2, amely új híradó és informatikai eszközöket, továbbá korszerű elektrooptikai felderítőeszközt is kapott, fejlettebb a lokátora és a tűzvezető központja is.

Az alapváltozat hatékonyságát és megbízhatóságát jól jellemzi, hogy az 2005 januárja, George W. Bush amerikai elnök második beiktatása óta része a Washingtonot védő légvédelmi rend-

szernak. Képességeit azóta természetesen folyamatosan javították.

Meg nem erősített hírek szerint hazánk a rendszer legújabb, NASAMS 3 jelű változatát veszi meg: ez váltja fel a Kub rakétakomplexumokat az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred állományában.

Biztos védelem a támadóeszközök ellen

A NASAMS légvédelmi rakétakomplexum rendeltetése a kijelölt zónában lévő fontos objektumok (polgári és katonai) védelme a légi támadóeszközök csapásai ellen. Feladata a légi célok időbeni felderítése, azonosítása, a kapott információk feldolgozása és eljuttatása a kijelölt eszközökhöz, a légi támadóeszközök (hagyományos repülőgépek és helikopterek, valamint pilóta nélküli repülőeszközök és csapásmérő robotrepülőgépek) megsemmisítése még a feladat-végrehajtási terepszakaszuk előtt, év- és napszaktól függetlenül, elektronikai zavarás körülményei között is.

Alapesetben a moduláris felépítésű NASAMS rendelkezik tüzelosztó központtal, aktív háromdimenziós (méri a cél oldalszögét, távolságát és repülési magasságát), 75 km felderítési távolságú radarral, passzív elektrooptikai (infravörös) érzékelővel, rakétákkal felszerelt indítóberendezésekkel és komplex kommunikációs rendszerrel. Mindegyik eszköz mobil, vagyis rövid időn belül felállítható a kijelölt telepítési helyén.

A tüzelosztó központ képes a légi helyzet valós idejű figyelemmel követésére, és a légi célok meghatározott paraméterei (sebesség, repülési magasság és irány) alapján javaslatot tesz az indítandó rakétára. Képes felügyelni a 12 darab indítóberendezést, a 72 darab rakéta célelosztását, rövid időn be-

lül indítását és rávezetését. Kezelőszemélyzete mindössze 2 fő. Munkájukat színes érintőképernyős monitorok segítik. Az üzemmódok választhatók, lehet automata, félautomata és kézi.

Többfajta rakéta indítására képes

A konténeres indítóberendezésben hat rakéta helyezhető el. A rendszer három rakétatípussal képes együttműködni: az egyik a már említett AMRAAM, melynek a hatótávolsága 20–25 km. Megemlítendő, hogy ezt a rakétatípust alkalmazzák a hazai Gripen vadászpilóta repülőgépeken is, de levegőben indítva hatótávolsága természetesen ennél sokkal nagyobb. A második típus ennek a rakétának erősebb hajtóművel szerelt, „felturbósított” változata, amelynek hatótávolsága közel duplája, 40–50 km lett. Ennek elnevezése AMRAAM ER (Extended Range) lett. Az indítóberendezésbe betölthető harmadik rakétatípus szintén egy légiharc-rakéta, az amerikai Sidewinder, amely a közeli légi célok megsemmisítésére alkalmas. Az első két rakéta orrában aktív radarberendezés van, az biztosítja a célra történő rávezetést, míg a Sidewinder a cél által sugárzott hőérzékelő infravörös önrávezető rendszert vezet a cél közelébe.

A várható légi célok függvényében az indítóberendezés konténereibe a rendelkezésre álló rakétákat különböző összetételben tölthetik be: lehet csak egy típust, de akár mindhárom típusból két-két rakétát betölteni. Az indítóberendezés a különböző típusú rakéták szállítása, tárolása, indítása mellett a már elindított rakéták rávezetéséhez szükséges korrekciós adatok továbbítására is szolgál.

Képességei alapján a NASAMS – figyelembe véve anyagi lehetőségeinket – a legjobb választás. Nem véletlen, hogy Washington után hamarosan ilyen rendszer védi Új-Delhi légtérét is. Nálunk a tervek szerint 2023-ban áll hadrendbe.

Mikó Lénárd
ny. alezredes

Göргеi Artúrra emlékeztek

Május 21-én megemlékezést tartottak Göргеi Artúr halálának 105. évfordulója alkalmából. A rendezvényen Németh Szilárd, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára, miniszterhelyettes kijelentette: a honvédtábornok vitathatatlanul nemzetünk legkiválóbbjai közé tartozott, akinek vészterhes időkben kellett felelősségteljesen döntenie.

Felavatták a Hősök Parcelláját

Május 30-án, a Fiumei úti sírkertben felavatták a Hősök Parcelláját. Az ünnepségen mondott beszédében Benkő Tibor honvédelmi miniszter rámutatott: a parcella híven őrzi és hirdeti a magyar katoná emlékeit, hazaszeretét, áldozatvállalását. Ezen a kegyeleti helyen az utókor kifejezheti tiszteletét azok előtt, akik a haza védelmében áldozták életüket.

Magyar fejlesztésű rádiórelé tesztek

Az RR1/G (P) típusú rádiórelé-állomást tesztelte az MH 43. Nagysándor József Híradó és Vezetéstámogató Ezred híradószázlójával. A berendezés rádióreléegységét, továbbá az informatikai és mikrohullámú berendezéseket hazai vállalatok készítették. A konténer és a felépítményt ugyancsak magyar cégek biztosították.

Éles lögyakorlat Izbégen

Az MH KFOR Kontingens 25. váltásába jelentkezett önkéntes tartalékos katonák részére tartottak harcjárműirányozói szakfelkészítést az MH Altiszti Akadémia izbégi lő- és gyakorlóterén. A kiképzési mozzanatot Varga István alezredes, a kontingens parancsnoka is megtekintette.

Folytatódtak a miniszteri tájékoztatók

Júniusban folytatódtak Benkő Tibor honvédelmi miniszternek a nyugállományú katonák és honvédségi nyugdíjasok részére tartott – a koronavírus-járvány miatt felfüggesztett – tájékoztatói. A tárcavezető júniusban Veszprémben, Budapesten, Balatonakarattyán, Debrecenben és Székesfehérváron tartott előadást a Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program eddigi eredményeiről, valamint a Magyar Honvédség előtt álló feladatokról.

Elektromos autók a Magyar Honvédségnél

Tíz darab elektromos meghajtású Nissan Leaf személygépjárművet szerzett be a Magyar Honvédség. Az autókat az MH Pápa Bázisrepülőtér, az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis, az MH 86. Szolnok Helikopter Bázis, valamint az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár vette használatba.

A Magyar Honvédség önkéntes tartalékos rendszerének fejlesztése több mint 20 éves múltra tekint vissza. Írásunk áttekinti az önkéntes tartalékos rendszer kialakításának eddigi folyamatát, a fejlesztés szükségességét és befolyásoló tényezőit. Bemutatja a kialakított önkéntes tartalékos rendszert, az eddig elért eredményeket, az önkéntes tartalékosok alkalmazásának elveit, gyakorlatát, valamint a működési tapasztalatok alapján gondolatokat fogalmaz meg az önkéntes tartalékos rendszer jövőbeni fejlesztésének lehetséges irányjaival kapcsolatban.

AZ ÖNKÉNTES

Az ezredfordulótól kezdve foglalkozott komolyan a haderő a hadkötelezettség alapján szolgálattal teljesítő állomány kiegészítésének, kiváltásának gondolatával. Kezdetben elsődlegesen a külföldi missziókba is vezényelhető légénységi állományt kívánták biztosítani. A későbbiekben valamennyi állománycsoportban és szakfeladatban elérendő célként jelentkezett a békeidőszaki tartalék biztosítása.

A kezdeti lépéseket követően az önkéntes tartalékos rendszer működése lényegében kudarcba fulladt. A fiasco lehetséges okait vizsgálva kijelenthető: az akkor érvényes szabályozók szerint nem volt lehetőség kizárólag missziós feladatra alkalmazni légénységi állományt, emellett a rendszert nem támogatta hatékony, a munkálattók számára kialakított kompenzációs/ösztönző rendszer, illetve ez a fajta szolgálatteljesítési mód és állománycsoport korábban ismeretlen, bizonyos tekintetben idegen volt a Magyar Honvédség akkori rendszerétől. Továbbá meghatározó volt az önkéntesség elve alapján működő haderő kialakításának kezdeti lépéseire – az általános hadkötelezettség felfüggesztésének következményeként – a magyar állampolgároktól való eltávolodás, a korábban jellemző mindennapos láthatóság hiánya. Ezek a folyamatok valójában már akkor egy előre nem látható, de jelentős mértékben determinált pályára állították a tartalékos rendszer és vele együtt a honvédség teljes körű társadalmi elfogadottságát. Mindezek következtében az önkéntes tartalékos rendszer működése és feltöltöttsége 2010-ig gyakorlatilag értékelhetetlen szinten állt, a honvédség teljes mértékben eltűnt a magyar fiatalok látóköréből és érdekszférájából.

Új lendület

Az önkéntes tartalékos rendszer fejlesztése a 2010-ben hivatalba lépett kormány döntéseit követően kapott új lendületet. A rendszer fejlesztésének elvi kidolgozása és koordinációs feladatainak elvégzése 2010 végéig megtörtént, ekkorra a tartalékos rendszert törvényi szinten is

TARTALÉKOS RENDSZER MÚLTJA, JELENE ÉS JÖVŐJE

újrászabályozták. Kialakították az önkéntesség alapján történő tartalékos jogviszony létesítésének és a különleges jogrend egyes esetei szerinti törvényi kötelezettség alapján teljesítendő katonai szolgálat jogszabályi háttérét, azonban a társadalmi nyitás elmaradt. A Magyar Honvédség megnövekedett feladatainak végrehajtása közepette már abban az időszakban is jelentős békehiánnyal nézett szembe, ennek ellenére mégsem fektetett hangsúlyt az önkéntes szolgálatvállalás társadalmi megismertetésére, esetleges népszerűsítésére.

A megújítás szakaszai

2011. január 1-jétől – az önkéntes tartalékos rendszer megújításának első szakaszában – a honvédség kijelölt objektumainak őrzés-védelmi teendőit ellátó fegyveres biztonsági őrök önkéntes védelmi tartalékosként alkalmazva látták el feladataikat. Az önkéntes tartalékos rendszer megújításának második szakaszában, 2012. január 1-jétől kezdődött meg a műveleti feladatokat ellátó önkéntes műveleti tartalékos állomány toborzása. A politikai vezetés döntése és feladatszába alapján 2015 végén indult meg a területi elven szervezett önkéntes tartalékos képesség kialakítására vonatkozó előkészítő munka, majd 2016-ban – a kijelölt miniszteri biztos koordinálásával – került sor a területvédelmi koncepció összeállítására.

A koncepcióban foglaltakkal összhangban a Magyar Honvédség 2017-ben kezdte meg 174 járásban és a 23 fővárosi kerületben a területvédelmi alegységek, valamint az önkéntes területvédelmi tartalékos képesség megteremtése érdekében megalakított vezető és kiképző szervezetek létrehozását, valamint ezzel egy időben az önkéntes területvédelmi tartalékos állomány toborzását. 2020-ban – a speciális önkéntes területvédelmi tartalékos szolgálat ideiglenes bevezetésével – lehetőség nyílt a járványügyi veszélyhelyzet következtében állásukat veszítették foglalkoztatására a honvédség önkéntes tartalékos rendszerének keretein belül, katonai kiképzésen történő részvétel révén.

A Magyar Honvédség feladatrendszere az elmúlt időszakban kibővült a tömeges bevándorlás miatt kihirdetett válsághelyzet keretében a rendvédelmi szervek tevékenységének támogatásával, a rendőrség műveleteiben történő közreműködéssel. Ezek a feladatok olyan mértékben leterheltek a Magyar Honvédség katonai szervezeteit, hogy az önkéntes tartalékos állomány feladatba történő bevonása is szükségessé vált. Az önkéntes tartalékosok közvetlenül is részt vettek a határfeladatok (Határozott Fellépés, Közös Akarat gyakorlatok) ellátásában, valamint a katonai szervezetek határfeladatokban alkalmazott állományának laktanyai helyettesítésében. Az önkéntes területvédelmi tartalékos katonákat a kiképzési feladatokon túl leginkább díszelgő, protokolláris feladatok ellátására, gyakorlatokra való felkészülés és végrehajtás érdekében, illetve rendezvényeken való részvétel céljából hívták be. A 2012–2020 közötti időszakban az önkéntes tartalékosok a kiképzés, valamint az állományilletékes katonai szervezet által tervezett és előre nem tervezhető feladat-végrehajtás (2013. évi árvíz elleni védekezés) érdekében több mint 67 ezer alkalommal teljesítettek tényleges katonai szolgálatot. Az önkéntes tartalékos állomány a Magyar Honvédség külföldi misszióiban önkéntes alapon szolgálatot vállalhat. Ez idáig több mint 50 alkalommal vett részt önkéntes tartalékos missziós feladat ellátásában.

A rendszer fejlesztése

A tartalékos rendszer működésének és a szabályozói háttér megfelelőségének áttekintése érdekében 2013 végén elkészült a Magyar Honvédség önkéntes tartalékos rendszerét érintő első monitoringjelentés. A jelentést elfogadó miniszteri értekezlet (2014. február 25.) döntött arról, hogy a HM közigazgatási államtitkárának irányítása alatt össze kell állítani egy átfogó szakmai javaslatot, amely az önkéntes tartalékos rendszer további, fenntartható fejlesztésére vonatkozik. A rendszer fejlesztésének deklarált célja volt, hogy az önkéntes tartalékos rendszerbe a továbbiakban is bevonják a társadalom szélesebb rétegeit, valamint hogy a toborzás – a korábban katonai szolgálatot teljesítők mellett – fő célcsoportként építsen azokra a nem katonai jogállású alkalmazottakra, illetve tanulmányaikat folytató fiatalokra is, akik a honvédelem területén hasznosítható tudással rendelkez(het)nek.

A kidolgozói munkát követően a fejlesztési feladatok megjelentek a honvédelmi tárca 2015–2018 közti időszakának szakpolitikai programjában. 2015-ben elsősorban az előkészítő, költségvetési forrást nem igénylő feladatokat végezték el. A programok végrehajtásával kapcsolatban azonban elmondható: a 2016-tól tervezett források jelentősen módosultak, jellemzően csökkentek, így a tervezett végrehajtási ütemet nem sikerült tartani. A szakpolitikai programban az önkén-

A rendszer elemei

1 Önkéntes műveleti tartalékos állomány

Az önkéntes műveleti tartalékos állomány alapvetően a Magyar Honvédség hadrendjébe tartozó, már meglévő, vagy megalakuló katonai szervezetek hadi állománytáblájában rendszeresített hadi beosztásokban látja el feladatát. Ezek olyan beosztások, amelyek békeidőszaki folyamatos feltöltése nem elsődleges fontosságú, illetve nem biztosított, de a különleges jogrend kihirdetése esetén a beosztás betöltésére történő felkészítés már békeidőszakban szükséges. Az önkéntes műveleti tartalékosok tehát a Magyar Honvédség katonai szervezeteinek elsődleges tartalékállományát képezik. Az önkéntes műveleti tartalékosok békeidőszaki tényleges szolgálatuk során beoszthatók huzamosabb ideje feltöltetlen beosztásokba is, vagy a misszióban részt vevők hazai pótlására. Elláthatnak időszakosan jelentkező speciális feladatokat, vagy katonai szaktudásuk és civil képzettségük, illetve alkalmasságuk figyelembevételével egyéb kúlszolgálati feladatokban is részt vehetnek. Az önkéntes műveleti tartalékos állomány felvétele alapvetően az MH Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság hadi állománytáblájához csatolt „beáramlás segítő” ideiglenes állományjegyzékre történik, majd innen kerülnek „végleges” beosztásba. Az önkéntes műveleti tartalékos állomány végleges beosztásba helyezését kiírás keretében tervezik meg. Általános tapasztalat a kiírás során: az önkéntes műveleti tartalékos részére a legfőbb prioritás, hogy a lakóhelyének közelében legyen az a katonai szervezet, ahol a tényleges katonai szolgálatát fogja teljesíteni a jövőben.

2 Önkéntes területvédelmi tartalékos erő

A területi alapon szervezett önkéntes területvédelmi tartalékos erő hozzájárul az ország integrált védelmi rendszerének szükséges és fenntartható működtetéséhez békében és különleges jogrendi időszakban. A kialakítás célja, hogy az önkéntes területvédelmi tartalékos legyen képes megyei, járási és települési szinten jelentkező hagyományos, illetve hibrid fenyegetettséggel szembeni honvédelmi feladatok támogatására, töltsön be összekötő szerepet a professzionális hadsereg és a lakosság között. Az önkéntes területvédelmi tartalékos békeidőszakban elsődlegesen részt vehet kiemelt rendezvények biztosításában, őrzés-védelmi feladatokban, valamint a katasztrófák elleni küzdelemben, azok következményeinek felszámolásában, illetve a tömeges bevándorlás elleni védekezés feladataiban. Továbbá részt vehet a honvédelmi nevelés programjainak szervezése (honvédelmi táborok, kadétprogram, a hagyományörzés és a hadisírgondozás feladatainak végrehajtása stb.) mellett a Honvédelmi Sportszövetséggel való együttműködésben, valamint a toborzási feladatok, illetve a nemzeti ünnepek protokolláris feladatainak támogatásában. Az önkéntes területvédelmi tartalékos állomány a különleges jogrend időszakában hátszolgálati feladatokat hajt végre.

Ennek keretében részt vesz a létfontosságú rendszerlemek őrzés-védelmében és a befogadó nemzeti támogatás katonai feladataiban, illetve a felderítési, területzárási, járőrözési, futár- és riasztási tevékenységekben. Támogatja az országvédelemhez kapcsolódó szállítási, szállítmánykísérési feladatokat és a mozgásszabadság fenntartását, továbbá részt vesz a civil-katonai és lélektani műveletek támogatásában.

A Magyar Honvédség, követve az ország közigazgatási rendszerét, 197 járásban és a 23 budapesti kerületben létrehozta az önkéntes területvédelmi századokat, valamint az önkéntes területvédelmi századok vezetését és kiképzését biztosító területi katonai szervezeti rendszert az ország minden megyéjében. 2018. október 1-jén megalakult két, önálló állománytáblával rendelkező területvédelmi ezred (különleges jogrend idején számuk hét-re bővül) – az MH 2. vitéz Vattay Antal Területvédelmi Ezred és az MH 6. Sipos Gyula Területvédelmi Ezred –, amelyek magukban foglalják a megyei szinten megalakuló területvédelmi zászlóaljak és kiképzőszázadok állományát.

3 Speciális önkéntes területvédelmi tartalékosok

A koronavírus-járvány okozta negatív gazdasági hatásokra válaszul, a kormány gazdaságvédelmi akciótervének részeként, 2020. július 1-jétől indult el a haderőn belül a speciális önkéntes területvédelmi tartalékos szolgálati forma. A Magyar Honvédség – mint az ország egyik legnagyobb munkáltatója – így kíván segíteni a munkájukat elveszített állampolgárokon. A kiképzés lehetőséget nyújt a jelentkezőknek ahhoz, hogy stabil keresethez jussanak, emellett honvédelmi és katonai ismereteket szerezzenek meg. Az új szolgálati formára olyan 18 és 50 év közötti állampolgárok jelentkezhetnek, akik vállalják a hat hónapos kiképzés teljesítését, büntetlen előéletűek, valamint megfelelnek az egészségügyi és pszichológiai vizsgálaton. 2020-ban három ütemben összesen 958 fő vonult be és kötött szerződést speciális önkéntes területvédelmi tartalékos szolgálati formában. A Magyar Honvédség 2021-ben is három időpontban folytatja a program végrehajtását.

4 Önkéntes védelmi tartalékos állomány

Az önkéntes védelmi tartalékos állomány alapfeladata békében és különleges jogrendi időszakban egyaránt az MH kijelölt objektumainak és a honvédelmi szempontból létfontosságú rendszerek őrzés-védelme, valamint a NATO-műveletek nemzeti befogadó támogatásában és a katasztrófavédelmi feladatokban történő részvétel. Az állomány az objektumok őrzés-védelmét a HM EI Zrt. alkalmazottjai-ként, az MH élőerős őrzés-védelmi igényei alapján megkötött szolgáltatási szerződésben rögzítettek alapján látja el békeidőszakban, fegyveres biztonsági őr munkakörben.

Az önkéntes tartalékosok alkalmazása

Az Országgyűlés 20 ezer főben határozta meg az önkéntes tartalékosok engedélyezett létszámát. Az MH több mint kétezer önkéntes védelmi tartalékoskal, 3650 önkéntes műveleti tartalékoskal, 4300 önkéntes területvédelmi tartalékoskal és 340 fő speciális önkéntes területvédelmi tartalékoskal, összesen mintegy 10 350 fő önkéntes tartalékoskal rendelkezik (2020. január 28-i adatszolgáltatás alapján).

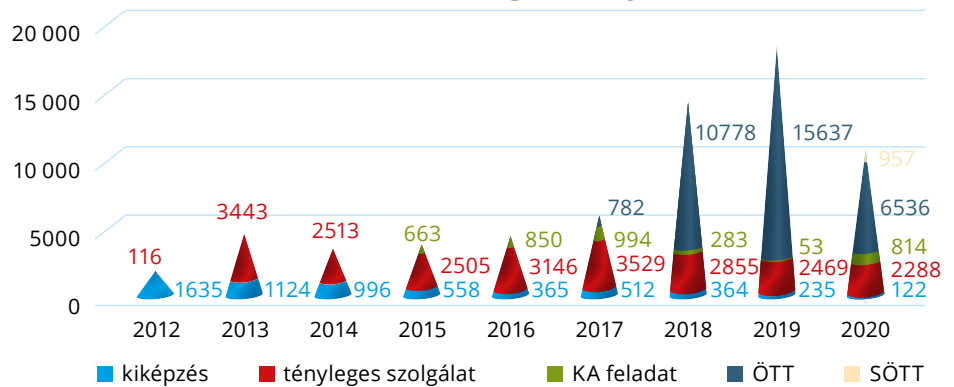

Az önkéntes tartalékos állomány igénybevételére békeidőszakban eddig kizárólag a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 3. § 9. pontja szerinti katasztrófaveszély időszakában, valamint a Hvt. 36. § (1) bekezdés h) pontja szerinti feladat végrehajtása érdekében került sor. Az igénybevételre alapvetően a beosztásukból adódó alapfeladatra, valamint katasztrófavédelmi, illetve kiképzési céllal került sor.

Az önkéntes tartalékos állományt bevonták az alakulat béke elhelyezési körleteiben is a napi élet fenntartásába, laktanyai adminisztrációs feladatok végzésébe, épületügyeletesi szolgálatok ellátásába, gyakorlatok biztosításába, nyári-téli igénybevételre történő felkészítésbe, év végi leltár készítésbe.

Önkéntes tartalékos szolgálatteljesítések száma

Jelmagyarázat: ÖTT = önkéntes területvédelmi tartalékos erő, SÖTT = speciális önkéntes területvédelmi tartalékos szolgálat, KA feladat = Közös Akarat határvédelmi feladat
Forrás: MHP HTCSF (Szerkesztette a szerző)

tes tartalékos rendszer fejlesztésének feladataival kapcsolatos pillér felelőse, valamint a HM Szervezeti és Működési Szabályzatában az önkéntes tartalékos rendszer stratégiai szintű fejlesztésével kapcsolatos feladatok felelőse a HM Tervezési és Koordinációs Főosztály volt. Az időközben végrehajtott szervezeti változások után, 2017-ben az érintett programok vonatkozásában új programfelelősöket bíztak meg, valamint az önkéntes tartalékos rendszer stratégiai szintű fejlesztésével kapcsolatos felelősének az MHP Haderőtervezési Csoportfőnökséget (MHP HTCSF) jelölték ki.

A kormány 2017 júniusában jóváhagyta a Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program fő irányait és prioritásait. Az ezekre vonatkozó iránymutatást alapul véve a tárca kidolgozta hosszú és rövid távú terveit. A programok keretében 2018-ban új lendületet kapott az önkéntes tartalékos rendszer fejlesztése, a területi alapon szerveződő tartalékos képesség fokozatos kiépítése.

Az önkéntes tartalékos rendszer fejlesztésére, egyszerűsítésére 2021-ben a HM humánpolitikáért felelős helyettes államtitkárának vezetésével felállt egy munkacsoport, majd megkezdődött a kidolgozás és feladatvégrehajtás. Fő témák: az önkéntes tartalékos rendszer egy rendszerbe történő integrálása, valamint a szolgálati járandóságban részesülő állomány tagjai részére a korábban elért rendfokozat megtartása. A fejlesztések során az önkéntes tartalékos szolgálatot vállaló állampolgárt kell a középpontba állítani, aki a civil életét, munkahelyi és családi kötelezettségét összeegyezteti a honvédelem ügyével. Ez egy összetett folyamat, amelyben a Magyar Honvédségnek egyenlő félként, partnerként kell kezelnie a szereplőket, ösztönözve, motiválva őket a közös célok megva-

lósítása, a biztonság növelése, a hazai védelmében való részvétel érdekében.

Zárógondolatok

Az önkéntes tartalékos rendszer egy dinamikusan fejlődő, a hazai követelmények alapján és a nemzetközi példák, tapasztalatok hatására is folyamatosan változó rendszer, amely a biztonsági környezet, valamint az alkalmazási követelmények (hazai és külföldi alkalmazhatóság) változásai okán is állandó finomhangolást, valamint széles körű társadalmi ismertséget és elfogadottságot igényel. A rendszer fejlesztése közel sem tekinthető befejezettnek. Az eddig elért sikerek mellett hangsúlyozni kell: a fenntartható működés biztosításához további jelentős munkára van szükség annak érdekében, hogy egy korszerű, a kor biztonsági kihívásainak és kockázatainak megfelelően tudó, a Magyar Honvédséget békében és különleges jogrendben is támogatni képes tartalékos képességgel rendelkezünk. Az elmúlt időszakban megvalósult eredmények megfelelő alapot képeznek ahhoz, hogy – a Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program keretében – 2030-ra egy olyan tartalékos erő alakuljon ki, amely a hivatásos és szerződéses állománnyal együttműködve, a Magyar Honvédség – az új típusú kihívások kezelését is magában foglaló – feladatainak végrehajtásakor egy egységes, koherens rendszert alkot.

Nagymihály
Zsolt
alezredes

Forrás: Ráczi Tünde; archív

A RÁKÓCZITÓL AZ ŪRREPÜLÉSIG

Negyvenegy évvel ezelőtt, 1980. május 26-án startolt Bajkonurból a Szozuz-36 ūrhajó, fedélzetén Valerij Kubaszovval és Farkas Bertalannal, az első magyar ūrhajóssal. Írásunk szerzője, Remes Péter 1966-ban, fiatal orvosként ismerkedett meg Szolnokon az ūrhajósjelöltekkel. Akkor még nem tudta, hogy egész életére és pályájának alakulására hatással lesz ez a találkozás.

Emlékezetes marad számomra egykori iskolám, a II. Rákóczi Ferenc Katonai Középiskola nevelőtisztjének mondása: „Húzon, növendék, egy képzeletbeli vonalat, és nevezze el azt színvonalnak! Élete során mindig törekedjen arra, nehogy e vonal alá süllyedjen!” Intelme végigkísérte pályafutásomat.

A Rákócziban megtanultuk, hogyha valamit csinálunk, akkor azt jól csináljuk. Növendéktársaim közül Deák, Gyuricza, Lőrincz, Borsits, Janza, M. Szabó, Bakó, Balogh, Orbán, Szombathelyi és a többiek vezérezredek, altábornagyok, vezérőrnagyok, dandártábornokok lettek, összesen huszonnégyen. Sok száz rákóczista ezredesként, alezredesként, őrnagyként szolgált a honvédségnél, mindenhová jutott belőlünk, minden fegyvernemhez, mindenféle parancsnoki posztra. Néhány élményemet szeretném megosztani az *Obsitos* olvasóival.

1966

Szolnoki repülőtér

Friss orvosi diplomámmal a kezemben a repülősökhöz kerültem, Szolnokra. Itt találkoztam azokkal a nő-

vendékekkel, akikről akkor még nem tudhattam, hogy ők lesznek az első magyar ūrhajósjelöltek. Részt vettem a repülés előtti felkészítéseiken, repülési napokon startorvosi szolgálatot láttam el, együtt keltem velük, együtt reggeliztünk a hajózkonyhán, a starton az időjárás-felderítők után bevizsgáltam őket. Tisztelettudó, fegyelmezett (de vagány), a repülésért élő-haló, lelkes növendékeket ismertem meg személyükben.

1971

Katonai akadémiák

Következett a Zrínyi akadémia, majd a leningrádi Kirov akadémia. Ūrrovostan, ūrkutató. „Naponta érnek a meglepetések – írtam a naplómbe –, most éppen ūrkutyákat operálunk.” El sem hittem, hogy részese vagyok ennek a csodának! Világszínvonal... igen, eszembe jut: növendék, húzza meg azt a képzeletbeli vonalat! Túlnyomásos oxigénlégzési terhelés, magassági ruhák, életbiztosító eszközök, szkafanderek; ez itt a kezemben Leonov szkafandere, holnap ebből vizsgázom, fogom a kezemben, de nem úgy, mint egy múzeumi tárgyat, amely már

a világűrt is megjárta, hanem mint tantárgyat; ez itt a nyomásszabályozó klap, 0,3 normál rezsim, 0,2 bojévoj rezsim, balra zár, jobbra nyit... magolom, hiszen holnap vizsgázom. Túlnyomáson a légzés inverzzé válik, a belégzés passzív, a kilégzés aktív lesz, beszédgátlás alakul ki... bifládom, és már jön is a gyakorlati kiképzés, Bondarenko docens már nyomja is a túlterhelést a tudómrre, a magassági ruhám feszül, pattog, csak jön be az oxigén, csak jön be, már szétpukkadok, rám szól: „Выдыхай!” – Lélegezz ki!; igen, tudom, vagyis mégsem tudom, csak elméletben...

Naponta meg kellett húznom a képzeletbeli vonalamat. Tudományos témám az információ-feldolgozó képesség, valószínűségi számítás, képletek, számok, logarléc, éjszakába nyúló számolgatás az общежитие-jén, a szállásunkon, akkor még nem volt számítógép. Megint ez a képzeletbeli vonal éltetett, a színvonal... Végül sikerült kidolgozni az információ-feldolgozó képesség mérésének elméletét. Akkor még nem tudtam, hogy ebből lesz a Balaton műszer, amelynek segítségével a világon először sikerült

Rákóczi Zoltán növendékként (1958, Budapest)

Orvos századosként magassági felszállás előtt, VKK-ruhában (1972, Leningrad)

A Szaljut-6 űrállomás szimulátorának fedélzetén (1980, Csillagváros)

A Szojuz űrhajó leszállókabinjánál (1980, Csillagváros)

Az irányítóközpont monitorainál (1980, Csillagváros)

Remes Péter orvos ezredes, a ROVKI parancsnoka (1988, Kecskemét)

lemérni az űrállomás fedélzetén az űrhajósok súlytalanságban bekövetkező szellemi munkavégző képességének romlását. Először Farkas Bertalan és Valerij Kubaszov mért vele az űrben, majd az Interkozmosz-űrhajósok, a Szaljut-6, valamint a Szaljut-7 űrállomás legénységei, sőt még a Burán szovjet űrrepülőgép pilótáit is a Balaton műszerrel teszteltük.

Ez volt a Работоспособность, a Munkavégző képesség nevű kísérlet. Még ma is őrizgetem a kísérleti jegyzőkönyveket.

1973

Repülőorvosi Vizsgáló és Kutató Intézet

Repülő- és űrorvosi diplomámmal a kezemben irány Kecskemét, a ROVKI. Alkalmasság-vizsgálatok, barokamra, funkcionális diagnosztika, kutatás-fejlesztés, és jött megint az a bizonyos képzeletbeli vonal, a színvonal...

Ekkor dolgoztuk ki a Medicor komplex táskadiagnosztikai készülécsaládot, a KTD-t. Igazi sikertörténet volt, rendszeresítették a Varsói Szerződésben (VSz), nagy szériában gyártották, űrhajós változatának segítségével tud-

tuk Farkas Bertalan és Valerij Kubaszov élettani paramétereit mérni tábori körülmények között Zsezkazganban, a sztyeppén, majd ezt követően a kutató-mentő helikopter fedélzetén, a kiürítés során. Ez volt a Диагност, a Diagnoszt-kísérlet. Az ütött-kopott KTD idővel hazakerült Magyarországra, ma is őrizgetem, és amikor lélekben megsimogatom, megint csak eszembe jutnak „rákós” nevelőtisztünk intelmei.

1974

VSz repülőorvosi munkaértekezlet Moszkvában

Rudnij orvos altábornagy ismerteti az űrhajós-kiválogatás fontosságát. Egy űrrepülés sikere a kiválogatás szakmai színvonalán múlik; az űr nem megbocsájtó, hibázni nem lehet, a legkisebb tévedés is katasztrófával jár, ezt soha ne feledjük – mondja. Nemzetközi legénység a szorokovoj prikáz (negyvenes parancs) alapján, a VSz elfogóvadász űrhajós egysége szocialista országok szuperszonikus vadász- és vadászbombázó-pilótáiból, és csak ömlik az információ. Aztán már látom is a pilótamegfogalmazás szerinti „nyúzoberendezéseket”.

Maximális követelmények, tűnethatárta terhelhetőség, forgószekek, rázópadok, ergométerek, változó irányú gravitációs térbeli funkcionális diagnosztikai vizsgálatok – és már itt is vagyok Csillagvárosban. Mindent megmutatnak. Írom a jelentést főnökömnek, dr. Echter Tibor orvos ezredesnek: „A Szojuz űrhajók csillogó ezüst színűek, narancsvörös CCCP felségjelzéssel, a Szaljut űrállomás matt, koromfekete, fehér САЛЮТ СССР felségjelzéssel.

A szovjet űrruha 0,4 atmoszféra (kb. 280 Hgmm) túlnyomáson működik, puha sisakú, hófehér-égszínkék csíkkal, narancsvörös CCCP felirattal, a vállakon szovjet zászló látható. A szkafander alatt ventilruha, munkaruha, alsóruha. Az EKG-elvezetés elrendezése: föld a sternumon, mellkasi bipoláris praecordiális elvezetés a jobb és bal V. bordáról. Miniatur fedélzeti magnetofon a fiziológiai paraméterek rögzítésére. Edzőruha a súlytalanságban izomerősítésre, rugók beépítve a ruhába, fekvő helyzetben használható bicikliergométer változtatható wattszámú terheléssel...” és így tovább, oldalakon keresztül.

A négy legjobb űrhajósjelölt a barokkamrában

Farkas Bertalan sztratoszféra-repülésre készülve, felszállási engedélyre várva

Speciális öltözetben

1980

Kalinyingrád, a Repülések Irányítóközpontja

Május 27., az űrrepülés második napja. Jön Jegorov, a fedélzeti orvos, hogy beszéljünk meg, mit fogunk csinálni, ha Farkast elkapja az űrmozgás-betegség. Mondom, ez kizárt dolog, növendék kora óta ismerem Farkas minden szívdobbanását, a Kiliánon én voltam a csapatorvosa, tudom, hányszor volt megfázva, én vittem a barokamra-vizsgálatokra Szolnokról, tudom, hogy hiperreaktor szív- és érrendszeri reakciókészségű (ez az űrrepülésben kedvező alkati sajátosság), én vizsgáltam a billenőasztalon, nem érhet meglepetés. Mondja erre Jegorov, hogy nana, érték már az űrorvosokat meglepetések!

Azt javasolja, hogyha baj van, akkor fokozatosan gyógyszerekkel próbáljuk elnyomni a kellemetlen vegetatív tüneteket, vagyis az émelygést, a hányingert és hányást, vagotóniát, izzadást; kiváló magyar gyógyszerek vannak a fedélzeten: Torecan, Daedalon, még Scopolaminnal is rendelkeznek. Azon a véleményem voltam, ha adni kell, akkor adjunk azonnal effektív terápiás kezelést, ne húzzuk az időt. Végül egyezsége jutottunk. Jegorov elment, én meg ott maradtam a csapongó gondolataimmal a monitorom előtt.

Türelmetlenül vártam, hogy meglássam Farkast a képernyőn. Egy pillantás, és azonnal tudni fogom, hányadán állunk. De még várni kell. Nézem a nagy tablót, a Földközi-tenger felett vannak, a Jevpatoriját (földi követőállomás a Krímben) még nem érték el, még 17 perc a szeánszig (így hívtuk a Föld-űrhajó kapcsolatokat). Dehát miért is izgulok? Eszembe jut, hogy a tengeri túlélési gyakorlaton Farkas még Kubaszovnál is jobban bírta a gyűrődést,

nem lehet baj! Bajkonurban a repülés előtti napokon fejlődött helyzetben aludt, hogy felkészüljön a súlytalanságra, nem lehet probléma! 5-4-3-2-1-0, megvan a kapcsolat! Látom Farkas és Kubaszov duzzadt, ödémás arcát, de nincs semmi baj! Ennek így kell lennie, a véráthelyeződés okozza a vizenyőt, ez el fog múlni, kifejezett űrmozgásbetegségük pedig nincs. Egyből el is felejtettem a kételyeimet.

2021 január

Negyven évet kellett várnunk arra, hogy a magyar űrrepülés ügye újabb lendületet vegyen. A tervek szerint ugyanis hamarosan sor kerül a második magyar űrrepülésre, amelynek érdekében Magyarország üregyüttműködési szerződést kötött az Oroszországi Föderációval.

A Nemzetközi Űrállomásra felküldendő magyar űrhajós kiválasztásának és kiképzésének megkezdéséről Szijjártó Péter külügyi és külügyminiszter Dmitrij Rogozinnal, a Roszkoszmosz orosz állami űrkutatási vállalat igazgatójával állapodott meg: „A magyar–orosz űrkutatási, űrtechno-

lógiai együttműködés egyik legfontosabb elemeként immáron közösen tűztük ki azt a célt, hogy 2024–2025-re egy magyar kutatóűrhajós kezdhesen el dolgozni a Nemzetközi Űrállomáson. Az ehhez szükséges kiválasztási és képzési munkálatokat haladéktalanul megkezdjük... A cél az, hogy a magyar fejlesztéssel és hozzáadott értékkel kidolgozott űripari eszközöket már a magyar kutatóűrhajós vigye fel az űrállomásra, és ott 3-6 hónapon keresztül kutatómunkát tudjon végezni velük” – hangsúlyozta a külügyi és külügyminiszter.

Most a tudományos program kidolgozásában veszek részt. Megtisztelő, hogy részese lehetek a második magyar űrrepülésnek is, és átadhatom tudásomat, valamint egy életen át gyűjtött tapasztalataimat.

Dr. Remes Péter ny. orvos ezredes, a BPNY Rákóczi Tagozat tagja

A második magyar űrhajósra várva

Dr. Ferencz Orsolya miniszteri biztos felügyeletével már meg is kezdődtek az űrrepülés előkészületei: „Nyíltan tervezzük meghirdetni az űrbe vágyó tudósoknak a lehetőséget. Azt fontos tudni, hogy a Roszkoszmosz elég szigorú feltételeket támaszt a jelentkezéshez. Jó, ha az embernek van diplomája, az sem baj, ha több, például orvosi, természettudományos vagy mérnöki területről. Elengedhetlen követelmény az orosz nyelv ismerete. Aki felmegy az űrbe, mindenképpen egy elit csapathoz fog csatlakozni, és ennek megfelelő lesz a kiválasztás folyamata is.”

RANGOS ELISMERÉSBEN RÉSZESÜLTEK A FEHÉRVÁRI KATONÁK

Székesfehérvár katonaváros, a Magyar Honvédség Parancsnokságának székhelye, több ezer katona szolgálati helye, számos nyugállományú tisztnek, altisztnek és honvédségi nyugdíjasnak lakhelye. A városban települt egyik – nemzetközi és fehérvári kapcsolatokkal egyaránt rendelkező – katonai alakulat megtisztelő elismerésben részesült a közelmúltban.

Németh Sándor őrnagy nagy megtiszteltetésnek tartja az elismerést

Sokadszorra érdemelte ki a NATO kommunikációs és információs rendszerét működtető szakmai szervezet, az NCISG (NATO Communication and Information System Group) „alegységdíját” a székesfehérvári MH 43. Nagysándor József Híradó és Vezetéstámogató Ezred bázisán települt – és egyúttal a NATO parancsnoki struktúrájához tartozó – Nemzeti Telepíthető Híradó és Informatikai Század.

Az alegység parancsnoka, Németh Sándor őrnagy Hans Folmer dandártábornoktól, az NCISG parancsnokhelyettesétől vette át a rangos elismerést – a járványhelyzetre való tekintettel videókonferencia keretében.

„Különösen nagy megtiszteltetés számunkra, hogy Karel Mazánek alezredes, a 3. NATO Híradó Zászlóalj (3rd NATO Signal Battalion) parancsnoka – amely Lengyelországban, Bydgoszczban települt és amelynek a magyar század is része – javasolta alegységünket a szóban forgó díjra. Erre a tavaly Lengyelországban végrehajtott, Trident Jupiter elnevezésű gyakorlat érdemesített minket, ahol híradó- és informatikai kapcsolatokat biztosítottunk. A díj már csak azért is fontos számunkra, hiszen a helyszínen rajtunk kívül számos NATO-tagállam képviseltette magát” – értékelte a kitüntetést Németh őrnagy.

A különböző műveleti területeken telepített NATO-erők zavartalan kommunikációját biztosító, több mint tízéves

múlttal rendelkező század egyike a Magyarországon telepített NATO-erőknek. Különlegességük, hogy alegységük teljes mértékben integrálódott a NATO parancsnoki struktúrájába. Fő feladatukként egy-egy NATO vezetési ponthoz létesítenek különböző híradástechnikai eszközöket és szolgáltatásokat. A század 2010-ben még a székesfehérvári híradó- és vezetéstámogató ezred állománytáblájának része volt, kiválasztási folyamatuk az alakulatból egészen 2012-ig tartott. Azonban adminisztratív szempontból még mindig magyar századról beszélünk, mivel ezen a vonalon a fehérvári ezredhez kötődnek, csakúgy, mint a pénzügyi és bizonyos logisztikai támogatások terén.

Feladatköreikről szólva Németh őrnagy az alaprendeltetésükön túl – a NATO-gyakorlatokon történő részvétel mellett – a missziós szerepvállalást hangsúlyozta, ez utóbbi köti le ugyanis leginkább energiáikat, ám számukra a misszió inkább kihívást, semmint problémát jelent.

Gyimóthy
Levente

OBSITOS

II. évfolyam 3. szám, 2021/3.

A Honvédelmi Minisztérium negyedévente megjelenő kiadványa honvédségi nyugállományúaknak és nyugdíjasoknak

A KIADÁSÉRT FELEL:

Szabó István
honvédelmi államtitkár

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

ELNÖK (FŐSZERKESZTŐ):

Dr. Keszthelyi Gyula
ny. dandártábornok

TAGOK:

Büki Péter ny. alezredes,
Feith László,
Sörös István ny. ezredes,
Tóth Lajos László ny. törzsszázlós,
Trautmann Balázs,
Vilner Péter ny. ezredes

Az Obsitos kiadásában és terjesztésében közreműködik a HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft.

FELELŐS VEZETŐ:

Kulcsár Gábor ügyvezető

A ZRÍNYI KIADÓ VEZETŐJE:

Dr. Isaszegi János ny. vezérőrnagy

SZERKESZTŐSÉG

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Kiss Zoltán ny. alezredes

OLVASÓSZERKESZTŐ:

Gáspár Katalin

TÖRDELŐSZERKESZTŐ:

Kiss Fanni Flóra

TIPOGRÁFIAI TERV

ÉS KÉPFELDOLGOZÁS:

Gróf István

MŰSZAKI SZERKESZTŐ:

Schubert Andrea

A ZRÍNYI KIADÓ

ÉS A SZERKESZTŐSÉG CÍME:

1087 Budapest, Kerepesi út 29/b
kiado@hmzrinyi.hu

NYOMDAI KIVITELEZÉS:

HM Zrínyi Térképészeti és
Kommunikációs Szolgáltató
Közhasznú Nonprofit Kft.
Sokszorosítóosztály

FELELŐS VEZETŐ:

Pásztor Zoltán

CÍMLAPFOTÓ:

Papajcsik Péter (Magyar Hírlap)

KÉT ÉV TÖBB, MINT KÉTSZER EGY

Egy egyesületi elnök jegyzete

A Tapolca és Környéke Honvéd Bajtársi Egyesület megszokott tevékenységét, a kedvelt közösségi rendezvények megtartását is jelentősen gátolta az elmúlt év elején kialakult járványhelyzet. Ebben a nehéz időszakban a civil szervezet lehetőségeihez mérten segítette az egyesületi tagok információhoz jutását, valamint az egyéni védekezést. A kényszerű leállás ugyanakkor lehetőséget biztosított a vezetőségnek arra, hogy áttekintse az elmúlt évben végzett munkát és felvázolja az „újraindítás” utáni időszakra vonatkozó elképzeléseket.

Sikeres bajtársi találkozók

Bevett gyakorlat, hogy időnként munkavacsorára hívjuk tagjainkat, támogatóinkat, segítőkinket, amelyen áttekintjük az elmúlt időszakban végzett munkát és szólnunk a jövőre vonatkozó terveinkről. A legutóbbi baráti találkozón jelen volt Dobó Zoltán, Tapolca, valamint Bedő Lajos, Zalahaláp polgármestere, Vörös Béla, a Balaton Elektronika Kft. tulajdonosa, Kocsis Ferencné, a Partner 2004 Bt. tulajdonosa, a Svájc-ból letelepedett Caspar Killer, a Killer Pincészet tulajdonosa és Kövér Ottó vállalkozó. A Bajtársi Egyesületek Országos Szövetsége (BEOSZ) Középdunántúli Régióját Berdó Gábor Károly ny. százados, régióvezető, a honvédséget pedig Soós Gyula őrnagy, az MH 3. Toborzó és Érdekvédelmi Központ parancsnoka képviselte.

Nagy örömmel számoltunk be a sikeresen lezajlott programokról, köztük az egykori tapolcai 5. *Önálló Rakétadandár* bajtársi találkozójáról, amelyet 2019. június 8–10. között rendeztünk meg. Egyesületünk a személyszállítás és a hajókirándulás költségeihez járult hozzá.

Szeptember 6–7-én egy mini „katonanemzedéki találkozót” szerveztünk, amelyen négy fegyvernem képviselői vettek részt, a tapolcai volt harckocsizók, rakétások, Páparól nyugállományú pilóták és technikusok, valamint Devecserből a volt harc- és gépjárműjavító bázis nyugdíjasai, illetve zalahalápi lakosok is megtiszteltek bennünket részvételükkel. Közel tízéves partneri kapcsolatot ünnepeltünk a programmal, ami – sajnos – egy kicsit az özvegy katonák és a katonaözvegyek találkozója is volt egyben.

Egyesületünk támogatta a tapolcai harckocsizók szeptember 27–29-én megrendezett találkozóját, ahol ismét láthatták a résztvevők a tapolcai 8. Harckocsi Ezred és Dandárról készült (először 2017-ben bemutatott) nagy sikerű dokumentumfilmet (amelynek elkészültét egyesületi tagjaink is segítették anyaggyűjtéssel). A rendezvényre meghívtuk az MH 5. Bocskai István Lövészdandár egyik századának és a velük együtt gyakorlatozó román századnak az állományát. A program során a veszprémi Magyar Légierő Zenekar

adott nagy sikerű koncertet. Egy érdekesség: a tapolcai alakulatnak és a debreceni dandárnak egyaránt parancsnoka volt néhai Csorba Mihály dandártábornok. A felsorolt rendezvényeknek zömmel az MH 1. sz. Kiképzési, Oktatási és Regeneráló Központ badacsonyládbi-hegyi bázisa biztosított helyet.

Az egykori szolgálat dokumentálása fotókkal

2019 márciusában sikeresen szerepelt egyesületünk a BEOSZ által a honvédséghez kötődő társadalmi szervezetek és a Szövetség tagegyesületei részére, rendezvény- és eszközbeszerzés támogatására kiírt pályázaton, majd a Honvédség és Társadalom Baráti Köörök Országos Szövetsége pályázatán. A nyertes pályázatok, valamint az azt kiegészítő önkormányzati és szponzori támogatások révén lehetőségünk nyílt a folyamatosan gyűjtött katonai-helytörténeti dokumentumok addig halogatott rendszerezésére. Mőduk nyílt a ma hetven-nyolcvan éves kollégák fiatalságát, küzdelmes szolgálatát és életük egy-egy pillanatát

Béke poraikra...
könyvsorozat a második világháborúban elesett magyar katonákról

A több ezer archivált fényképből az egykori katonák részére fotómúzeumot hoztak létre

A tapolcai alakulatok elhelyezkedése

megörökítő fényképek áttekintésére, feldolgozására.

Az előzményekről: Matuz István ezredes, az akkori Tapolcai Kiképző Központ parancsnoka 2005-ben több fotóalbumot, több száz fényképet és negatívot adott át azzal a kéréssel, hogy kronológiai sorrendbe rendezve tegyem „történelemmé”. A mintegy 1200 darab fénykép és negatív archiválása közel két évig tartott. Néhai Ács János, Tapolca város polgármestere szívesen segítette a munkában, mert tudta és hitte, hogy ez a gyűjtemény hozzátartozik Tapolca történetéhez. Rengeteg idő, energia, az „öregek” türelemmel viselt nosztalgikus fénykép-azonosítási beszélgetései meghozták az eredményt. Az interneten sikerült megvalósítani a 8. Harckocsiezred és Dandár fotómúzeumát, ahová csak az alakulat volt katonái kaphatnak belépést. Sokan olyan, őket ábrázoló fotókkal is találkoztak, amelyekről nem is tudták, hogy léteznek.

A pákózi Katonai Emlékpark részére az alapítóról, dr. Gyuricza Béla vezérezredesről készült igazi, elesett katonai életképeket ábrázoló fotókat adtunk át dr. Görög István ny. ezredesnek.

A HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum felkért, hogy végezzek terep-

munkát a dr. Szabó Péter és dr. Bús János szerzőpáros *Béke poraikra* című dokumentum-émlékkönyve második kötetéhez. Végigjártam Zala, Somogy, Veszprém és Nógrád megyék, valamint a szlovákiai Ipolyszalka temetőit a második világháborúban elesett és ott eltemetett magyar hősi halottak adatainak pontosítása érdekében.

Az őrzött anyagok közül előkerültek 1990-es keltezésű újságok, amelyek a Tapolcán át közlekedő Göcsej expresszrel kapcsolatos, katonák által elkövetett rendbontásról tudósítottak. Sajnálatos módon a híradások a tapolcai katonákat is negatív színben tüntették fel. Utánajártam, kutattam, kérdeztem – és iratokra leltem, ami alapján megszületett a *Göcsej expressz halála* című helytörténeti jegyzet, amely az eredeti dokumentumok alapján bizonyos dolgokat helyre tett Tapolca helyőrségre vonatkozóan.

Folyamatos információ és segítségnyújtás

Mint a legtöbb, időseket tömörítő szervezet, egyesületünk is küzd a tagság természetes korosodásával, a létszámcsökkenéssel. A korfára is tekintettel az elmúlt másfél évet meghatározó járványhelyzetben ezért kiemelten

foglalkoztunk egyesületi tagjaink informálásával és konkrét segítségével, valamint az érdekvédelmi munkával. Az egyesület által rendszeresen megjelentetett sajtó, írott és elektronikus *Hírlevél* napra pontos tájékoztatást tudott biztosítani ebben a kritikus időszakban is; a megyei toborzó- és érdekvédelmi iroda által közvetített intézkedések, tiltások és ügyfélfogadási korlátozások azonnal megjelentek a mi eszközeinken is.

Vezetőségünk tagjainak egyöntetű véleménye, hogy a kialakult helyzetben nemcsak a 80 fős tagság érdekeit kell figyelembe venni, hanem a Tapolcán és környékén élő közel 420 fő nyugdíjas katonáét, katonaozvegységét és nyugállományú polgári alkalmazottét is.

Jó, de hogyan? – adódott a kérdés. Talán egy hasznos kiadvánnyal – született meg a válasz. A Magyar Honvédség Központi Nyilvántartó Parancsnokság 3. Toborzó és Érdekvédelmi Központ parancsnokának, Soós Gyula őrnagynak és Csatári Zsannet főhadnagynak, érdekvédelmi tisztnek olyan kiadvány létrehozására tettem javaslatot, amely magában foglalja az egyesület tevékenységét, az érdekvédelmi iroda kötelezettségeit, a katonai toborzás lehetőségeit,

Ezredűnnepség 1979-ben

A Göcsej expresszrel kapcsolatos hírek az akkori újságokba is bekerültek

Katonatemető gondozása

Adatbázis

A kötet megjelenését követően, Tapolca és környéke 38 településének temetői adataiból 2005-re egy adatbázist hoztam létre, irattári adatokkal és fényképekkel megőrizve a jelképes és valós katonasírok sokaságát. Ebből adódóan jött az ötlet, hogy a Balaton-felvidék harcászati eseményeit, a katonai terepértékelést és a hősi halottak adatait egy helytörténeti jegyzetben kellene összefoglalni. 2019-re ez a munka is elkészült.

a Magyar Honvédség Szociálpolitikai Közalapítvány munkáját és a BEOSZ feladatait a honvédség gondoskodási körébe tartozókra vonatkozóan. A tájékoztató alapja a két szervezet közötti szerződés, amely egyébként is magában foglalja a kölcsönös támogatás tényét. A kiadvány megjelentetéséhez szükséges forrást egyesületünk az elnyert pályázati támogatásból biztosította. 600 példány kiadása volt tervezve, amit a Balaton Elektronika Kft. – támogatásként – további 200 példánnyal megtoldott. Tapolcán kollégáim, Nadasdi Alajosné és Osváth Józsefné katonazvegyek juttatták el

az érintetteknek, míg a többi településen a Csatári Zsanett főhadnagy által vezetett veszprémi érdekvédelmi iroda segített a terjesztésben.

A BEOSZ által nyújtott kiegészítő támogatás lehetővé tette, hogy apró figyelmességgel – jelképekkel és emlékpajzsokkal – köszönjük meg támogatóink segítségét. Az ajándékokat szerény, de ünnepélyes keretek között sikerült átadni.

Megtisztelő volt dr. Benkő Tibor köszönőlevele, amelyben miniszter úr méltányolta ez irányú tevékenységünket és az említett katonai szervezettel való együttműködésünket.

Miniszteri elismerés

Megítélésem szerint helytálló az írásm címé: az elmúlt két év alatt egy-egy átlagos évnél jóval több esemény történt egyesületünk életében. Az elmúlt két esztendőben a feladatok, tervek, elképzelések azonban hirtelen és szükségszerűen kerültek előtérbe. A nehézségeket, a „képletes matematikát” pedig felülírták az anyagi támogatások, valamint annak a közösségnek az ereje, amelybe a katonai egyenruhát viseltek/viselők tartoznak. Én így gondolom és érzem.

Kívánok mindenkinek jó egészséget!

Nacsa Ferenc ny. törzsszázászlós

Forrás: archív felvételek

Hatalmas munka volt az egykori fotók beazonosítása

Egy szerettünk elvesztését az élet egyik legnehezebb időszaka követi. A gyász fájdalma közben nehéz racionálisan gondolkodni, így nem biztos, hogy eszünkbe jut: az elhunyt nyugállományú katona vagy éppen honvédelmi szervezetnél töltött, hosszú munkavisztonnyal rendelkező honvédségi nyugdíjas volt, ezért temetéséhez a honvédelmi tárca és a Magyar Honvédség anyagilag is hozzájárul.

MIRE FIGYELJEN A HOZZÁTARTOZÓ?

Fontos tudnivalók kegyeleti ügyintézéshez

A nyugállományú katonák közel 17 ezer fős köre részére a honvédség létrehozása óta alapvető járandóság a katonai tiszteletadással történő temetés és a kegyeleti költségek különböző mértékű megtérítése, míg a volt civil munkavállalók elkötelezettségét már több mint egy évtizede elismeri a tárca a költségek meghatározott mértékű átvállalásával.

Az anyagi hozzájárulás mértékét a kegyeleti gondoskodásról és az ehhez kapcsolódó egyes szociális feladatokról szóló 7/2013. (VII. 25.) HM-rendelet határozza meg. A nyugállományú katonát életútja, érdemei, szolgálatteljesítésének jellege és halálának körülményei figyelembevételével a Magyar Honvédség halottjává vagy a katonai szolgálat halottjává nyilváníthatják. A kegyeleti jogosultsággal rendelkező honvédségi nyugdíjasokat (legalább húsz év mun-

kaviszony után) a honvédelmi szervezet saját halottjává, illetve a közszolgálat halottjává minősíthetik. A minősítés és a temetés helyszíne határozza meg a kegyeleti költségtérítés mértékét.

A rendelet egyértelműen rögzíti, hogy a kegyeleti költségek az elhunyt minősítéséről szóló döntés, a halotti anyakönyvi kivonat másolata és a költségekről szóló, a honvédelmi szervezet nevére kiállított számlák alapján számolhatók el. A minősítő döntést a honvédelmi szervezet hozza meg, míg az okmány és a számla tekintetében alapvetően a temetésre jogosult személy hozzátartozója a felelős.

Az utóbbi időben többször előfordult, hogy a hozzátartozó késve, csak a temetést követően fordult kegyeleti ügyintézőinkhez, és a temetéssel kapcsolatos számlák a saját nevére és címére szóltak. Ebben az esetben sajnos már nincs lehetőség élni a kegyeleti költség-hozzájárulással, mert a jelenlegi adószabályozás nem teszi lehetővé a számla módosítását a temetést követően.

A legfontosabb, hogy a temetés előtt értesítsék az MH Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság (MH KIKNYP) területileg illetékes irodáját vagy a fővárosban a központját.

A kegyeleti jogosultság megállapítását követően az MH KIKNYP a temetésre jogosult által választott temetkezési

szolgáltatónál átvállalja az elszámolható költségeket, a számlát pedig a jogszabálynak megfelelően az alakulat nevére állítják ki.

Az ügyintézés során kollegáim segítenek a nyugállományú katonák özvegyeinek és árváinak az ellátásuk igénylésében, valamint készséggel tájékoztatnak jogosultságaikról. A nyugállományú katonák és az adatkezelési szerződést kötött honvédségi nyugdíjasok személyi anyagai az állandó lakóhely szerinti irodáinkon találhatóak, ezért a kegyeleti jogosultság megállapítását munkatársaim végzik el. Azon elhunyt civil munkavállaló esetében, aki nem kötött az MH KIKNYP-vel adatkezelési szerződést, a kegyeleti jogosultságot hitelt érdemlő dokumentumokkal igazolhatja a hozzátartozója.

A legfontosabb, hogy ebben a nehéz helyzetben is keressen bennünket, merjen segítséget kérni tőlünk, hiszen a honvédelmi tárca és a Magyar Honvédség nem feledkezik meg önről!

Elérhetőségünk

Az MH Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság központja és a területileg illetékes irodák elérhetőségei megtalálhatók az interneten:

<https://www.hadkiegeszites.hu/hknyp/toborzoirodak>

Mészáros Károly
őrnagy,
érdekvédelmi főtitész

A HAZATÉRT KATONA IS HŐS

A Doni Hősök Emlékmenet és Túra két évttizede

A magyarországi katonai hagyományőrző mozgalom a rendszerváltást követően bontakozott ki, az első években 1848-as, majd a '90-es évek végétől második világháborús hagyományőrző csapatok megalakulásával. Tevékenységük zömmel díszelgésből és statikus bemutatókból állt.

A Magyar Tartalékosok Szövetségének (MATASZ) Hagyományőrző Tagozata közel 21 éve ápolja a magyar katonai hagyományokat. A Jásdi Balázs tartalékos őrmester vezette Hagyományőrző Tagozat tevékenységének kiemelt programja az 1943-ban bekövetkezett doni katasztrófa magyar katonáinak emlékére szervezett menet és túra.

Tisztelgés a doni hősök emléke előtt

2001 Az I. Doni Hősök Emléktúrát Jásdi Balázs t. őrm. negyedmagával szervezte meg és járta végig Tapolca környékén. Az volt a céljuk, hogy valós fizikai teljesítménnyel tisztelegjenek az akkor még nagy számban élő doni veteránok és egykori hősök előtt. Vállalkozásuk olyan sikeres volt, hogy a következő évben már a veszprémi katonai temetőtől indultak és két nap alatt érkeztek meg Tapolcára, immár komoly létszámmal. Ekkor már fővédnökük is volt: az akkori vezérkarfőnök adta ki az indulási díszparancsot, és a veszprémi helyőrség biztosította az indulási ceremóniához a zenekart.

2002 Kovács László ny. ezredes javaslatára csapatuk belépett a Magyar Tartalékosok Szövetségébe, és létrehozták a hagyományőrző tagozatot. Rendezvényeiken, programjaikon kezdetben a második világháború magyar katonáit idézték meg. 2006-tól elsősorban a tüzér fegyvernem múltjának megismertetésére helyezték a hangsúlyt, majd az első világháború és az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékei is megjelentek tevékenységükben. Jó ideje az állami és honvédségi ünnepeken a díszlövéseket immár a MATASZ Hagyományőrző Tagozat váltja ki az általuk üzemeltetett, speciálisan polgári célra átalakított tüzérségi lövegekkel. Rendszeresen

szakértik és segítik háborús témájú filmek készítését is.

2003 Immár a MATASZ zászlaja alatt, Székesfehérvárról vonult Tapolcára a Doni Hősök Emléktúra mind nagyobb létszámú menete, és útjuk már négy napon keresztül tartott.

2005 A hagyományőrzők az első négy túrát Veszprém megyében teljesítették, 2005-től azonban az ország más régióit is felkeresték. Ennek köszönhetően mára Magyarország településeinek több mint 10%-án járt a doni menet; több helyen a látogatásuk hatására azóta is tartanak doni megemlékezéseket.

Az olasz tartalékosok csatlakozásával megkezdődött „nemzetközivé válásuk”. Az olaszokat követték a román hagyományőrök, majd a német tartalékosok. Mostanra cseh, osztrák és francia tartalékosok is menetelnek soraikban.

2014 A 14. túrájukon Szombathely térségében a menetszázadok létszáma több száz főre gyarapodott. Ekkor úgy döntöttek, hogy „el kell osztani” a létszámot. Így is történt, és ennek köszönhetően immár több helyszínen tudtak megjeleni. Emellett lehetővé vált különböző típusú menetszázadok felállítása is: a MATASZ külföldi partnerszervezeteitől érkező katonák többségét általában a Heves megyei Lenkey menetszázad fogadja, a Csatti menetszázad pedig zömmel hagyományőrökből áll.

A rendezvényt befogadta a magyar társadalom, a települések ma már szinte versengenek, hogy kihez jusson el a menet. A hagyományőrök sikerként értékelik az aktív és tartalékos katonák érdeklődését, azt, hogy egyre többen csatlakoznak a menethez, sok esetben önálló csapattal.

A koronavírus-járvány sem jelentett akadályt

2020 Tavaly már 13 helyszínen, több mint ezren meneteltek a túra résztvevői. Az összlétszám mintegy kétharmadát aktív, tartalékos és nyugállományú katonák tették ki. A koronavírus-járvány miatti korlátozások a túra után kezdődtek meg.

2021 A következő évi menettel kapcsolatban több forgatókönyvet is készítettek, amelyek figyelembe vették a korlátozó rendelkezéseket is. A menetszázadok korlátozás nélkül megalakultak, a jelentkezők regisztráltak a parancsnoknál, majd a lakóhelyük közelében egyénileg teljesítették az általuk vállalt menetszakaszt. A teljesítésről fényképes jelentést küldtek a parancsnoknak. A külföldi bajtársak egy része otthon (Berlinben és Bécsben) teljesítette a követelményeket.

Elmondhatjuk, hogy a megfelelő előkészítésnek köszönhetően a koronavírus-járvány nem törte meg a program évtizedes dinamikus fejlődését. 2021-ben, a XXI. Doni Hősök Emléktúráján 17 menetszázadnál több mint 600 regisztrált jelentkező teljesítette a menetet. Az idei menetben – immár hagyományosan – mindkét önkéntes tartalékos ezred képviseltette magát, valamint önálló csapatot in-

dított az MH Anyagellátó Raktárbázis Bázisparancsnokság (Tápiószecső), az MH Katonai Rendészeti Központ és a Kratochvíl Károly Honvéd Középiskola és Kollégium is.

Az elmúlt évekhez hasonlóan idén is Benkő Tibor honvédelmi miniszter vállalta a rendezvény fővédnöki tisztségét, és Korom Ferenc vezérezredes, a Magyar Honvédség akkori parancsnoka adta ki az útba indító díszparancsot. A MATASZ Hagományőrző Tagozatának tagjai büszkén elmondhatják: doni menetük kiválóan építi a civil társadalom és a Magyar Honvédség közötti kapcsolatot, segíti a hazafias nevelést, a nemzeti önbecsülés erősítését és nemzeti traumánk feldolgozását.

Miután a közelmúltban eltemettük az utolsó doni veteránunkat, vitéz Smohay Ferenc magyar királyi zászlós, tartalékos főhadnagyot (1922–2021), elmondhatjuk: a menet immár – ma élőknek szól – és a jövő építéséhez járul hozzá! Fontos üzenete, hogy nem csak az elesett katona a hős, de a hazatért katona is az.

Tóth Lajos
László,
a MATASZ
elnökségi tagja

A doni katasztrófa

A magyar királyi 2. honvéd hadsereget a magyar királyi Honvédség átszervezésekor, 1940. március 1-jén állították fel. Parancsnoka – az akkor még altábornagy – vitéz Jány Gusztáv lett. A 2. honvéd hadsereg 1942. április 11-én vonult ki a hadművelési területre. A nyár folyamán súlyos harcokat vívott a Don folyó előterében, és annak a partján érte 1943. január 12-én és 14-én a szovjet Vörös Hadsereg csapatainak támadása. A súlyos védelmi harcok során a 2. honvéd hadsereg 1943 januárja és 1943 áprilisa közötti véres vesztesége: mintegy 46 ezer elesett és eltűnt katona, munkaszolgálatos; 26 ezer hadifogoly. 28 ezren sebesülten, míg 101 ezren épségben tértek haza Magyarországra a megszállt szovjet területekről.

A LELKI EGÉSZSÉG MEGŐRZÉSE

A koronavírus-járvány miatt már több mint egy éve szűk korlátok közé szorítva élünk. A bezártság sokaknak kellemetlen élmény. Mindannyiunkban felmerül a kérdés: hogyan küzdhetünk meg az aggodalom, a szorongás, a félelem, a magány, a szomorúság érzésével a járványhelyzet idején?

A karanténban töltött hosszabb idő, a szereteteinktől való távollét, a fertőzéstől való félelem és az azzal kapcsolatos bizonytalanság, a frusztráció, az unalom, az elégtelen információ, esetleg az anyagi veszteségek mind stresszt válthatnak ki. Idősebb korban megjelenhetnek további krónikus betegségek is, amelyek miatt fokozott aggodalmat érezhetünk. Mit tehetünk ilyenkor?

Először azt szükséges tudatosítani, hogy teljesen normális, ha ebben a bizonytalan helyzetben magányosnak, feszültnek, dühösnek, frusztráltnak érezzük magunkat. Azt is tartasuk azonban

észben, hogy ilyenkor másképp, akár eltorzítva értelmezhetjük a valóságot, közvetlen környezetünk eseményeit. Az érzelmi problémák forrása lehet, hogy megjelenhet az emberben a túlzott aggodás a jövő miatt, esetleg a katasztrofizálás, a legrosszabb forgatókönyvről való fantáziálás. Az aggodalom során negatív gondolatok és képek láncolata indulhat be, amely egyre súlyosabb és valószínűtlenebb irányban haladhat.

Felfokozott érzelmi állapotban gyakran hajlamosak vagyunk szélsőségesen negatívan vagy pozitívan értékelni az egyes helyzeteket, és ez a viselkedésünket is befolyásolja. Példa lehet erre

a minden vagy semmi alapon való gondolkodás, amikor feketén-fehéren látjuk a dolgokat, vagy a szélsőséges, akár negatív gondolati fókusz (például „egyedül vagyok és ez így is marad”; a pozitívumok figyelmen kívül hagyása és leértékelése; az általánosítás: „mindig”, „soha”, „mindenki”, „senki”, „minden”, „semmi” szavak használata, vagy az önhibáztatás, például „én tehetek róla, hogy nem hív fel senki telefonon”). Esetleg még címkézhetjük is magunkat, vagy másokat („öreg bolond, buta, béna”).

Ha fel tudjuk ismerni ezeket a gondolkodásmódokat, már az is nagyban segíthet a realitás megragadásában, a

Az alábbi 6 TIPP segít oldani a stressz szintjét

1 A napi rutin kialakítása

A szervezettség, rendezettség fenntartása érdekében alakítsunk ki magunk számára napi tervet. Ne feledkezzünk meg a mozgásról, ha tehetjük, sétáljunk a szabad levegőn, vagy végezzünk szobában is kivitelezhető torna-, illetve erősítő gyakorlatokat. A testmozgás és relaxáció a testben lévő feszültségeket is csökkentheti. A fizikai aktivitás és a mély relaxáció váltogatása elősegítheti a stresszhormonok csökkenését, ezáltal pedig hozzájárulhat a jobb alvásmi-nőséghez.

2 Tűzzünk ki elérhető, de megfelelő kihívást jelentő célokat!

Egy új hobbi, recept, kreatív gyakorlat kipróbálása vagy egy korábban ismeretlen irodalmi mű felfedezése újult erőt adhat a mindennapokban. A boldog, örömteli gyermeki részünknek is adjunk teret!

3 Felelős hírfogyasztás

Nagyon fontos a lelki egyensúly szempontjából a naprakész tájékozottság, azonban érdemes meghatározott időtartamban és megfelelő forrásból információt gyűjteni. Az éremnek is mindig több oldala van, ezért inkább keretezzük át a helyzetet, és figyeljünk a jó dolgokra is! Érdemes tudatosan keresni olyan emberek történeteit is, akik felépültek, meggyógyultak és megosztják a tapasztalataikat.

5 Kerüljük az elszigetelődést!

Maradjunk benne a szociális vérkeringésben, legyünk nyitottak a modern kommunikáció lehetőségeire (internet, videócset). Írhatunk egy listát is arról, hogy kik azok az emberek az életünkben, akiket felhívhatunk vagy akikkel online beszélhetünk – ha egymás alatt látjuk a nevüket, az máris enyhíti kicsit a magány érzését. Akár egy heti „beosztást” is ké-

szíthetünk, hogy melyik nap melyiküket fogjuk megkeresni. Figyeljünk egymásra! A figyelmesség, az elismerő szavak, az érdeklődés, a megerősítés, a bátorítás a másiknak is hiányozhat. Próbáljuk meg kitalálni, hogyan segíthetünk vagy szerezhetünk örömet másoknak, hogyan lehetünk mások hasznára, akár csak valamilyen aprósággal vagy néhány jó szóval. Kutatások

bizonyítják, hogy a kedvességtől, jótékonykodástól nő az önbecsülésünk és kevésbé leszünk stresszesek. Így javul az önképünk, ami nagyon fontos ahhoz, hogy a magány érzését megfelelően tudjuk kezelni. A sikerélmény szintén sokat segít abban, hogy ne érezzük magunkat rosszul vagy haszontalannak azért, mert egyedül vagyunk.

OBSITOSBARÁTSÁG

Garay János az 1843-ban írt, **Az obsitos** című tréfás, anekdotázó elbeszélő költeményében a kiszolgált katonát helyezi magyar környezetbe. Főhőse, Hány János, az obsitos vitéz, a kor nagyotmondó mestere egy kocsmában meséli katonaélményeit: egy személyben hadseregeket vert szét, minden ellenséges katona rettegett tőle.

Kertész Adrienn pszichológus

szorongás és stressz csökkentésében. Fontos tehát kilépni a negatív gondolatok ördögi köréből, mert ezek a gondolatok oda-vissza hatnak az érzéseinkre, testünkre, viselkedésünkre, és ezáltal az egészségünkre.

Végül fontos, hogy tudatosítsuk magunkban: ennek a helyzetnek is vége lesz egyszer. Terveket szöhetünk azokra az időkre, amikor már szabadabban mozoghatunk a világban. Addig is pedig annyi a dolgunk, hogy csökkentsük a fertőzés esélyét, és ol-tassuk be magunkat.

4

Hála és önegyüttérés

Váltsunk fókuszra, a valóság pozitív elemeinek észleléseit rögzítsük hálanapló formájában! Gyűjtsük össze, miért vagyunk hálásak az adott napon, és este ezt újra tekintsük át!

6 Kedvenc elfoglaltságaink

Jót tesz minden olyan elfoglaltság, amelynek azonnali eredménye van: akár a sütés, főzés, akár a kertészkedés, a rendrakás, takarítás, kötés, varrás vagy kézműveskedés. Ezek felidézhetik és újrateregethetik az átlagos időszakok pozitív, feltöltő érzéseit, de a belső biztonság érzetét is erősíthetik.

A valóságban viszont gyalogoként harcolt, és semmilyen hőstettet nem hajtott végre. Az elbeszélésben nemcsak a hetvenkedő katona nagyotmondása a humor forrása, hanem a végtelenül hiszékeny hallgatóság is. Az ékeesszólás és a szellemesség kevés muníciót ad egy barátság kialakulásához. Valószínűleg, Hány János sem büszkélkedhetett egy igaz baráttal sem.

A barátság mindig őszinte: lehetetlen benne hazugságok mögé bújni, őszintének kell lenni, máskülönben nem működik. A magány és a közösség között van, balanszként. Az őszinteség én vagyok, a barátom pedig a tükröm. Megmutatja, ki vagyok. A barátság semmivel sem helyettesíthető.

Minden barátság egy furcsa érzéssel kezdődik: már valahol találkoztunk s ez a találkozás csak a viszontlátás. A kézfogás a magasabb világban való találkozás jele. Azt jelenti, hogy újra együtt vagyunk. Mikor érkezik meg az életünkbe a barátság? Amikor nyitottak és kellően érettek vagyunk hozzá. Ez nem kiszámítható és nem várható, másrészt nagyon is kiszámítható és várható, mert miután felbukkan, meg tudjuk mondani, miért éppen abban a pillanatban érkezett. A sors nagy pillanatainak egyike ez.

A barátság négy formája: a hősiesség, az intim, a szellemi és a játékos. De az igaz barátság egyesíti mindegyiket: mondhatjuk, hogy ez a barátság négy dimenziója. E négy dimenzió, együtt nem ismer hiányt: kielégíti az összes

szervedélyt és idilli állapotot teremt. A barátság mélyebben van, mint a szeretet és a szerelem. A szeretetben és a szerelemben a másikat ismerem meg, a barátságban önmagamat.

A hosszú ideig tartó barátságok általában az iskolában, munkahelyen, lakóhelyen kötődnek, és persze az idősebb generáció életén át tartó barátságra talált a honvédségnél (néphadseregben) leszolgált katonaideje alatt. Ez a máig tartó, csodálatos emberi kapcsolat az obsitosbarátság.

Miért gazdagabbak és tartósabbak ezek a baráti kötelékek? Bizonyára az említett négy forma (hősiesség, intim, szellemi és játékos) is nagy szerepet játszik ebben. A katonaélet elvárja e négy viselkedésmódot, máskülönben a követelmények teljesíthetetlenek maradnak. A bajtársiasság, az egymásra utaltság, a logikus, gyors döntéshozatal és a nehézségek humorral való oldása a barátság négy formájának katonai nyelvre fordítása. Aki a kiképzés, a normák végrehajtása, a harcászati gyakorlatok és az egyenruhás napi feladatok során igazi barátot talál, azt ez a barátság, ez a barát elkíséri egy életen át.

Nyugállományú tisztként én is azon szerencsés férfiak közé tartozom, akik hatvanon túl is obsitosbarátokkal büszkélkedhetnek, akik (nem túlzás!) a mindennapjaimat is megszépítik, és értelmet adnak a szürke hétköznapoknak is.

Török László ny. őrnagy

Mindenkinek szüksége lenne a barátságra

Ahhoz, hogy megértsük a világot és önmagunkat, tisztán lássuk emberi kapcsolatainkat, szükségünk van barátságra. Philia, a barátság görög istennője megkönnyíti az életet, de csak akkor, ha találkozunk és együtt maradunk vele.

Fotó: shutterstock; Rácz Tünde, MVD

70 ÉVES A ZRÍNYI KIADÓ

Élmények, gondolatok a születésnap kapcsán

Hetvenéves a Zrínyi Kiadó. A jubileum erősen érint: részben igencsak közelítem életkorban én is ezt az évszámot, másrészt a hét évtized felének magam is aktív részese voltam.

Fiatal főhadnagyként, 1985 februárjának egyik délelőttjén léptem át először a Kerepesi úti objektum kapuját, hogy egy felvételi elbeszélgetést követően elmondhassam: májustól szerkesztőként fogok dolgozni a Zrínyi Katonai Könyv- és Lapkiadó állományában. Akkor már több éve különböző lapokba írogató „külsősként” régi vágyam teljesült: a könyv, a sajtó, az írott szó világába kerültem.

A Zrínyi Kiadó a kezdetektől a Honvédelmi Minisztérium háttérintézményeként, majd – különböző formájú és elnevezésű – gazdasági társaságaként működött. Feladata mindvégig a hadsereg feladatvégrehajtásának, a személyi állomány kiképzésének, felkészítésének „médiatámogatása”, valamint a hadtudományi és honvédelmi tematikájú ismeretterjesztés volt.

Öt évet töltöttem a kiadó könyvszerkesztőségében, mely idő alatt mintegy 60 kötet került ki a kezeim közül. Ugy érzem, kollégáim és a velem dolgozó szerzők is hamar elfogadtak. Erről egy alkalommal írást is kaptam. A *francia tisz* című kötet előszavának megírására a neves kül-

politikai újságírót, a *Magyarország* című népszerű hetilap főszerkesztőjét, Pálffy Józsefet kértem fel. Pálffy a meghatározott időre szállította az anyagot, egy rövid megjegyzést téve hozzá: „T. Kolléga! Gumiszöveg, igény szerint húzható, vágható!” Egyrészt jóleső érzéssel töltött el, hogy a neves újságíró kollégának fogadott el, de talán még ennél is hízelgőbb volt, hogy felhatalmazott: a szöveggel – a rendelkezésre álló hely függvényében – belátásom szerint bánhatok.

A munka persze nem volt mindig egyszerű és konfliktusmentes. A szerkesztői hivatás egyfajta háttérunka: az első vonalban a szerző, illetve a megszülető mű áll. Pályám későbbi (1991-ben kezdődő), folyóirat-szerkesztői időszakában nem egyszer előfordult, hogy a nyelvhelyességi és stílus hibáktól megszabadított írást a következő megjegyzéssel küldte vissza a (nem ritkán magas rangú) szerző: „Kérem, hogy az eredeti szöveg kerüljön visszaállításra!”

Az elmúlt hetven évben sok minden történt a társadalomban, a hadseregben. A kiadó életében is voltak kiemelkedő és nehezebb időszakok.

Volt, hogy mintegy 150 kötet és tucatnyi lap, folyóirat, megszámlálhatatlan egyéb kiadvány került ki a kiadó különböző műhelyeiből, szerkesztőségeiből, de akadt olyan néhány év is, amikor az alapképességek megőr-

Néhány kötet a könyvszerkesztőségen töltött öt év alatt általam szerkesztettek közül

1978

Érdeklődők a könyvnapon

1988

Szerkesztők egymás között

1978

Ismerkedés a kiadó kötetivel

1984

Értekezlet a műszaki osztályon

1984

Könyv-csomagolás a nyomdában

1988

A kiadó könyvesboltja a Rákóczi úton

zése is komoly erőfeszítést igényelt. Ami nyugodt lélekkel elmondható: a kiadó mindvégig meg tudott maradni a hadtudományi, honvédelmi ismeretterjesztő és katona tárgyú szépirodalmi könyvek, lapok és folyóiratok rangos műhelyének.

Napjainkban – immár több mint tíz éve – egyértelműen felszállóágban van a Zrínyi Kiadó; sikeres és keresett produktumait hosszasan lehetne sorolni. Magam úgy látom, hogy az utóbbi évek egyik legkomolyabb vállalkozása az ún. *dobozkönyvek* kiadása. A hazánkban egyedülálló, tartalmában és kiállításában is különleges kötetek kiválóan használhatók az oktatásban, és igen keresettek a feldolgozott téma szerelmeseinek körében is. Nagy várakozás előzte meg a *Magyarország hadtörténete* kötetének megjelenését is – nem okozott csalódást a kiadó. Sikeresen újraindult a kiadó *Haditechnika fiataloknak* című könyvsorozata, és kedvező a fogadtatása a magyar történelem meghatározó időszakait, személyiségeit olvasmányosan feldolgozó ifjúsági köteteknek is. A kiadói csapat folyamatosan dolgozik a magazinok (köztük a tavaly sikeresen debütált *Obsitos*), folyóiratok szebbé,

korszerűbbé és tartalmasabbá tételén. Nem kívánhatok mást a születésnapon a kiadónak és munkatársainak, mint azt: csak így tovább a következő hetven évben!

A Zrínyiibe kerülésem idején, a nyolcvanas évek második felében a kiadó irodalmi szerkesztőségéhez fűződtek a legnagyobb szakmai és közönségviszhangot kiváltó munkák. Az angolszász, világsikert aratott bestsellerek mellett a szerkesztőség kiemelt figyelmet fordított a klasszikus és kortárs katona tárgyú szépirodalmi művek megjelentetésére. Különösen közel áll hozzám Ladányi Mihály 1988-ban kiadott, *Bejegyzések*

a családi bibliába című verseskötete, amely a két évvel korábban, 1986-ban elhunyt nehéz sorsú, nagyszerű költő addig kötetben kiadatlan műveit adta közre. Ladányi utolsó lakhelyén, Csemőn tartottuk a könyvbe-mutatót. A résztvevők megnézhették a költő szerény otthonát a település melletti tanyavilágban, majd a művelődési házban megismerkedhettek a karcsú, szép kiállítású kötetbe felvett alkotásokkal. Azóta is egyik kedves versem a költő *Vonaton* című munkája, amely a maga három rövid versszakával többet mond el a szülőföldről, hazáról és hazaszeretetről, mint tucatnyi terjedelmes tanulmány.

Vonaton

*Petőfinek volt igaza,
ez a nagy mező a haza,
a haza ha hazafelé,
megy a fiú estefelé,*

*s megszabadulva napi gondtól
csípős hagymalevesre gondol,
s hogy az a kicsi öregasszony
mint várja, hogy neki is osszon –*

*s otthon megnyesheti a száradt
gallyaktól ráncos arcú fákat,
apja ültette valaha –
haza, haza, haza, Haza*

Kiss Zoltán ny. alezredes

FŐZZÜNK EGYÜTT!

Barbecue oldalas

RESTAURANT
REGIMENT
ÉTTEREM

Elkészítés

1 A húst a csíkok mentén akkora szeletekre daraboljuk, hogy kényelmesen lehessen sütni.

2 Alaposan megmossuk, hogy véletlenül se maradjanak rajta csontszilánkok.

3 Az oldalast kevés zsiradékkal kikent tepsibe tesszük, megszórjuk sóval, borssal, kevés vizet öntünk alá.

4 Jó szorosan lefóliázzuk, és 160 °C-on, körülbelül másfél-két órán át sütjük. Akkor jó, ha a hús már majdnem leválik a csontról.

5 Közben elkészítjük a szószt. Felaprítjuk a vöröshagymát, áttörjük a fokhagymát, majd olajon picit megpirítjuk őket.

6 Beletesszük a barnacukrot, és amikor elolvad, ráöntjük a ketchupot, az olajat, a Worcestershire-szószot, a sört, a mustárt, valamint az ecetet.

7 Attól függően, hogy mennyire szeretnénk csípőse, chiliport szórunk bele.

Hozzávalók

az oldalashoz:

- 2 kg oldalas
- 5 dl ketchup
- 4 gerezd fokhagyma
- 4 evőkanál barnacukor
- 2 evőkanál olaj
- 2 evőkanál Worcestershire-szósz
- 1 dl sör
- 1 vöröshagyma
- 1 evőkanál mustár
- fél evőkanál sima ecet
- chilipor
- bors
- só

Sárgadinnyelevés

Elkészítés

1 A sárgadinnyét félbevágjuk, majd kikaparjuk a magjait. A dinnyehúst szeletekre vágjuk, meghámozzuk, majd felkockázzuk. A dinnyekockákat egy tálba tesszük.

2 A dinnyéhez hozzáadjuk a narancslevet, a görög joghurtot, a mézet és a sót. Turmixgépben alaposan összedolgozzuk őket, míg krémes, egynemű lesz a leves.

3 Ízlés szerint tehetünk még hozzá mézet; ez attól is függ, mennyire volt édes a dinnye.

4 Lefedve legalább egy-két órára hűtőbe tesszük.

5 Behűtve tálaljuk.

Hozzávalók

a leveshez 6 személyre:

- 1 sárgadinnye (kb. 1 kg)
- 125 ml frissen facsart narancslé
- 280 g görög joghurt
- 80 g méz
- 1 csipet só

JÁTSSZON ma is velünk!

KERTÉSZ ADRIENN PSZICHOLÓGUS JÓ TANÁCSA AZ OBSITOS OLVASÓINK 1. RÉSZ	TÖBBFÉLE STÍLUS KEVERT IRÁNYZATA	↓	SZÁJ ↓ AMPER	PLAKÁT KINAI HOSSZ- MÉRTÉK ↓ MESEGÚJTÓ FIVÉREK	↓	UNALMASNAK TARTÁS ↓ RÓMAI 50-ES DOKTOR R.	↓	BESZÉD ÉS HANG- KÉPZÉS JA- VÍTÁSÁNAK TUDOMÁNYA
TESTRÉSZ			A JÓ TANÁCS 2. RÉSZÉ					L
BARNÁS SZÍN			A PAPRIKÁ- NAK IS VAN					
HOLLAND GK. JELZÉSE		ÉTKEZÉSI GABONA				MOTOR- BELSŐ!		
LÉTREHOZ		ÖBLÖS TENGERPART				INNEN MÁSHOVA		
ORVOS						DOPPING- SZER		
ÁTMÉRŐ JELE						NEM MARAD ALLUL		
			JÁRULÉKOS					
			NÉV NÉLKÜL(I)					
PAN TÁRSA				RÉNIUM VEGYJELE		DÖRÖG, AZ ELEJÉN!		
				A HÁZBA		ÁBÉCÉNK ELSŐ BETŰJE		
MELY SZEMÉLY BECÉZETT MIKLÓS MÁSODPERC		NEMZETI BAJNOKSÁG, RÓV.		... PLAY; TISZTES JÁTÉK				
		VISZOLYGÁS		FÉREG				
			NEM UTÓ			MÁSNAK JUTTAT		
			RÉSZBEN JESZTGET!			AKOL		
				ESŐN ÁLLÓ A DOLLÁR- PAPA C. FILM OPERATŐRE (ISTVÁN)			KÖR KÖZEPE!	
							VÉDELMEZŐ	
ELŐNY ALKOHOL ÉS SAV REAK- CIÓJAKOR KELETKEZIK					CSÜNG			
					ILYEN A SZEMÉLYI IGAZOLVÁNY			
PARKOLÓ A BIBLIAI JÚDA EGYIK FIA OPUS R.		LÖVEDÉK, RAKÉTA CSÚCSÍVE				RÓMAI 6-OS		
		AUTÓS- ISKOLA				TYÚK, NÉPIESEN		
			ZENESZERZŐ (BÉLA)					
			FONTS IPARI VEGYÜLET					
					RÓMAI 101-ES		ÖLTÉS KEZDETE!	
					TÁVOLRA		HATÁROZOTT NÉVELŐ	
ÓRMESTER A RAJZFILM- SOROZATBAN			KÓRUS					
FÉLÓRAI!			ERŐSEN ELŰT					
		KALAUZ NÉLKÜLI R.		FOLYADÉK		SZÉF TARTALMAI		
		RÉGI SÚLYMÉRTÉK		ESTEFELE!		SZIGETEK RÖVIDÍTÉSE		
FÜR ...; BEETHOVEN LEGISMER- TEBB ZON- GORAMŰVE					POST SCRIPTUM		BŐR VEGYJELE	
					DUPLÁN: KIKAPÁS		BENNE VAN A CSÁVÁBAN!	
A NEMZET SZÍNÉSZE (1934-2011)								
	A			VÁDASKODIK				

KEDVES OLVASÓINK!

A helyes megfejtők közt értékes könyvcsomagokat sorsolunk ki.

**Beküldési határidő:
2021. szeptember 15.**

Cím:

Obsitos Szerkesztősége

1087 Budapest

Kerepesi út 29/b

(HM Zrínyi Nkft.)

e-mail: obsitos@hmrzinyi.hu

Előző számunk nyertesei:

Az OBSITOS 2021/2. szá-
mában közölt rejtvény
megfejtése: Május 21-én
szánjunk néhány percet az
országunk biztonságát védő
bajtársakra!

KÖNYVNYEREMÉNYEK:

- A repülés története
- Hajózni szükséges!
- Elfeledett háborúk

NYERTESEK:

- 1 Balogh Anna
ött. szakaszvezető
(Szekszárd)
- 2 Bárányos László
ny. alezredes (Szentendre)
- 3 Bártfai Benedek (Gödöllő)
- 4 Czékus Tamás (Dombóvár)
- 5 Debreczeni Dániel
(Velence)
- 6 Fűzfői László (Debrecen)
- 7 Heteyi László
(Szombathely)
- 8 Karácsonyi Zoltán
ny. törzsszászlós (Körmend)
- 9 Tischler Károly (Kaposvár)
- 10 Vadászi István
ny. főhadnagy (Feldebrő)

„A rejtvény beküldésével egyidejűleg hozzájárulok ahhoz, hogy amennyiben a sorsoláson a nyertesek közé bekerülök, a kiadvány a nevemet és a lakóhelyemet (helység) közölje.”

2021 KECSKEMÉT

AUGUSZTUS 28-29.

NEMZETKÖZI REPÜLŐNAP ÉS HADITECHNIKAI BEMUTATÓ

REPULONAP2021.HU